

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

C. A. 461

METEOR

ROMAN

De

Vasile E. Moldovan

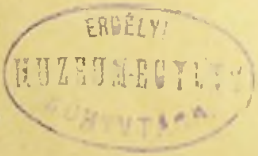

BUDAPESTA, 1902
TIPOGRAFIA POPORUL ROMÂN
VI., Strada Vörösmarty 60a

BCU Cluj-Napoca
RBCFG201700394

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

64461

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

I.

Sĕ coborîse noaptea adîncă peste oraşul adormit sub vĕl de omĕt, ca ispita pĕcatului negru pe-o inimă nevinovată. Ca un linţolĭu de jale pe un suflet vĕduvit.

Armand proptindu-sĕ cu spatele de uşe, îşĭ rotia îngândurat privirea prin odaie.

Aicĭ am ajuns dară, — oftă el şi-şĭ duse mâna la frunte par' că ar fi vrut sĕ potolească focul ce-ĭ ardea creriĭ.

In mansarda mică era disordine. Pe masa de brad cărţile de curînd despachetate zăceau vravurĭ; pe patul asemenea de brad, aruncate tot felul de vestminte şi albiturĭ. Lampa ardea într'un colţ al meseĭ, lumina eĭ slabă abea umplea odăiţa

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro 1902 - 1932

şi sĕ tot înălţa, vrênd par' că cu nesfârşită bunăvoinţă să-i ajute vederii tinĕruluĭ. Un scaun, un cuptor, în care cêteva vreascurĭ ardeau pe stînsĕ, atât era a tot mobiliarul odăiĭ.

Armand, care numaĭ atuncĭ sosise în capitală, şi-a închiriat mansarda asta dintr'o stradă laterală de mahala. Puţin îĭ păsa luĭ noroiul uliţeĭ, de încăperea scundă, de boccegiĭ jidanĭ cu carĭ trăia sub acelaşĭ acoperiş, învĕlit cu muschĭu; îĭ plăcea chiliuţa asta de eremit, cu liniştea eĭ de criptă, ce-ĭ răcorea sufletul şi amintirile smulse din vălmăşagul unuĭ trecut de 23 de toamne.

Dar' şi starea luĭ materială îl silea să locuiască încă într'o odaie modestă şi eftină, de oarece afară de sfaturile înţelepte ale tatăluĭ sĕu de curînd răposat şi afară de ceĭ 60 de franci ce-ĭ primia la prima fiecăreĭ lunĭ din chiria caselor rĕmasĕ dela părinţi în orăşelul natal, el n'avea nimic, doar cărţile carĭ ocupau giamantanul jumătate.

Până trăia tatăl sĕu, era maĭ bine, că el fiind vĕduv şi cum trăia retras, îĭ trimitea luĭ jumătate din salariul sĕu lunar de 200 de francĭ.

Nenorocirea veni însă de tot pe neaşteptate, că deşi în aniĭ din urmă bĕtrânul era cam bolnăvicios, Armand spera, că bĕtrânul va trăi sĕ-'l

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

vadă absolvent de filosofie, unde era înscris pe cursul al doilea.

Dar' acum de nu-'l va bate norocul cu vre-o ocupație laterală, cu greu își va putea continua studiile.

Mama lui bolnăvicioasă și debilă, muri încă atunci, când Armand abea avea încă opt ani.

El însă îi purta chipul adânc sculptat în inimă și se gândea lacrimând la nețărmurita dragoste cu care îl săruta pe frunte și seara și dimineața.

Sunt patru săptămâni decând a plecat din capitală.

Primise telegramă să plece grăbit la tatăl său că e bolnav rău. La patul lui a veghiat o săptămână, când bătrânul istovit de ani, își dete sufletul.

Armand la înmormântat cu pompă, apoi isprăvindu-și afacerile s'a întors în capitală.

Mansarda închiriată îi părea de altcum destul de sănătoasă. Stăpâna casei, o văduvă cu două fete mari, era foarte afabilă și miloasă. Ea voia să-'i ajute la despachetarea și aranjarea cărților și vestmintelor, dar Armand ostenit, dorea pace, liniște, să închidă pleoapele, să doarmă mult, mult... O rază de milă să ivi în ochii femeii, când a părăsit chilia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
dev.starmoris.ro/ana-romanul-1900-1932

Armand puse încă un lemn pe foc apoĭ răzêmându-sĕ de uşe, oftă adânc, rotindu-şi privirile prin odăiţă. La fereastă masa, lângă masă, laviţa; deasupra mesiĭ în faţă cu mine, oglinda; patul în colţul drept, cuierul în cel stâng.

Atât e tot, planul era gata. Apoĭ gândurile luĭ îşĭ luară de nou vechea cărare.

Nu rostul viitoruluĭ î-ĭ nĕcăjia mintea, gândul -ĭ rătăcea tot spre trecut, la părinţiĭ luĭ, la orăşelul cel cu douĕ rânduri de duzi pe marginile târguluĭ, la căsuţa şindilită, unde sĕ isprăvesc frăgarĭĭ, casa tatăluĭ sĕu.

Deschise uşa cuptoruluĭ şi aşĕdându-sĕ pe scaun aşa, cât lumina flacărilor ce clipeau ostenite, să-'ĭ lumineze faţa, privia la spuza de jĕratec, dus pe gânduri răzĕmându-şĭ capul în palme, iar cotul pe genunchĭ.

In creerĭ îşĭ imagina casa părintească, chipul părinţilor sĕĭ, îşĭ reamintea cuvintele lor, sfaturile lor, clipe dulcĭ şi mărunte strălucitoare ca pulverea de aur.

Vreascurile în cuptor ardeau pe stînsĕ, flacăra lor vineţie trĕmura sfios, scăzând şi înaltându-sĕ din nou, luptând pentru viaţă, pe când jĕratecul roş schinteia, ca nişte ochĭ de demon.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în flăcări vedea a lume întreagă, ce luptă, se sbuciumă, sperează, cade și — moare.

Îi veni în minte mamă-sa. Era abea de șepte ani. O seară rece de toamnă. Mamă-sa ședea chiar cum șede el acum lîngă cuptor, cu privirea ațintită spre jăratecul din cămin. Armand răsfoia într'o revistă privind ilustrațiile. Tatăl său era în oficiu. Focul în vatră ardea pe stinse ca și acum . . . Tăcerea nu o întrerupea decât șopotul catifelat al filelor.

Multă vreme au stat așa. Mama lui privia în flacări, când apoi flacăra s'a strîns, ea isbucni într'un hohot dureros de plâns.

Armand trăsări mirat și spăriat.

„Ce te doare, măicuță?“

„Nimic — scumpule — nimic, joacă-te numai și nu mă lua în seamă!

„De ce plângi dară? spune-mi!

„Uite dragă, așa din urît și din învăț — ḍisă ea stergêndu-și ochii și protolindu-și plânsul.

Armand nu putea să înțăleagă cu mintea lui de copil, de ce plânge mamă-sa așa dintr'odată. Presîmția ceva rău, ce î-i să tăinuește și văḍênd pe mamă-sa că plânge, aruncă revista din mâni și să dusă deși ascunsă fața în poale la mamă-sa și începu să plângă, și el, lin și dureros.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista „Viața nouă” 1901-1932

In liniștea odăii plânsetele lor năbușite răsunau trist, prorocitor de rele. De presimțul unor dureri viitoare, isvorul inimei lor se scurgea tremurând pe fața lor palidă.

Mama se reculese. De ce plângi, Armand dragă, ce te doare, spune de ce plângi?

Pentru că... plânge... măicuța, — ḑise Armand, iar mamă-sa îl strinse cu putere la sin, încât baiatul abea putea să respire. Când și-a descleștat apoi brațele de după gâtul lui, îl acoperi cu un potop de sărutări.

Părea o leoaică rănită ce vrea să-și omoare puii, ca să nu cadă prinși.

Toate aceste le ținea Armand bine în minte. Par'că ar fi fost numai eri, așa vedea de clar scena de atunci. Toate mișcările, cuvintele și gesturile mamei sale le ținea în minte. Mai curênd să șterg literile sculptate în granit, decât impresii de aceste dintr'o biată inimă orfană.

„De ce-a plâns atunci mama? se gândea acum Armand, — presimția dênsa că boala ei este incurabilă?“

„Da — ea scia“ își ḑise el, — „ea presimța că n'are mult să mai trăiască. Privind la focul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din cămin, şi-a asĕmênat vieaţa eĭ ofticoasă cu vîněta flacără ce luptă a nu sĕ stinge.

„Uite, — flacăra creşte — va fi gândit mama atuncĭ, — aceasta-mĭ este mie primăvara; dar' flacăra scade, — uite toamna. Şi ea şi-a indentificat de sigur vieaţa eĭ cu acel crâmpeĭ de flacără din cămin, cu vîněta clipire de foc ce bate în stinse. Ea credea, că dacă flacăra nu va prinde vieaţă, acăţându-sĕ de vreascul ce sĕ rostogolise lângă ea, dacă sĕ va stinge, nicĭ dênsa nu va trăi. La desperaţĭ adeseorĭ vedem cum îşĭ leagă destinul de un lucru de nimic, cum pun credinţă în presemne neînsemnate. Şi dênsa credea. Credea şi spera, spera cu ultima speranţă a celuĭ neufragiat, care spre a nu sĕ cufunda, sĕ prinde de un fir de paĭu. Spera, că flacăra va prinde putere, credea sperând şi spera creḑênd, că ea va trăi atuncĭ.

Speranţa e al doilea suflet al nenorociţilor, a căreia perdere încă e o moarte.

Intreg sufletul eĭ era vĕrsat în aceea flacără, ochiĭ eĭ erau încremeniţĭ spre ea, nicĭ nu clipeau.

Şi flacăra slăbea, — slăbea mereu, acum aţîpia, dar' învia îndată — o nouă speranţă — apoĭ a început să pâlpăe şi într'o tremurare repede ș'a stîns,

Muzeul Digital al Romanului Românesc

„Ah!“ ... și mama isbucni în hohot de plâns desperat.

Când am început și eu să plâng, — ea s'a spăriat de sine și când și-a încleștat brațele împrejurul grumazului meu ea tremura nervos, ca o căprioară spăriată.

„Să mor“ — cugetă dênsa atunci — să mor. Dar e ușoară moartea pentru cel ce știe că n'are pe nimeni care să-'l plângă.

Că nu lasă în urmă-i pe nimeni, care desperat să cadă peste cadavrul rece și înmărmurut, să-'i sărute buzele reci dorind să sufle vieață în corpul răcit. Că nu lasă orfan un băiățel de 7 ani, lumina ochilor ei.

„Dar eu“ — și ea s'a cutremurat la acest cuget — dar eu să mă despart de dragii inimei mele?“

„Nu frica morții mă atrage către vieață, — ci mila celor ce-mi vor plânge la creștet.“ — De sigur asemenea gânduri au torturat-o atunci... Și peste un an a murit... Ah! privirea ei ultimă — ultimul sărut, — ultima îmbrățoșare, câtă durere, cât chin esprima...

.....Apoi ultimile cuvinte, când mi-a dis:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.virtualmuseum.ro/muderi/1901-1932

Armând, — dragă Armand, — când veĭ fi mare, gândește la mine, adu-ți aminte că te-a iubit, mult, mult mama...

Aceste ultime cuvinte, cu accentul lor dureros și acum îmĭ sună în urechĭ. Ea s'a stîns, — s'a stîns, ținênd melancolica privire țîntă în ochiĭ meĭ. Din ochiĭ eĭ ceteam: „Adio Armand — nu mĕ uita."

Până aci a venit Armand cu firul amintirilor, dar simția că lacrămile încep sĕ-'ĭ isvorească, — lacrămile — roua ochilor — vindecătoarea și alinătoarea atâtor durerĭ, ce umplu abisul inimeĭ omenescĭ, — simțind că lacrămile îĭ isvorĕsc în ochĭ, el făcù o sforțare ca să împedece ivirea lor.

Ĭ era rușine să plângă.

Când ca și plumbul ți sĕ apasă o durere pe inimă, de ce să nu te tânguĭ unuĭ prietin, când asta îți face bine? De ce să nu plângĭ, când asta te ușurează?

Lacrămile's neprețuite darurĭ ceresc. El sĕ forță să dea gândurilor sale altă cale, dar atuncĭ îĭ veni în minte tatăl sĕu.

Și eu plec Armand; — a ḑis el murind — și eu plec, — dar tu nu te amărî. Să murim, e legea strictă a firiĭ. Tu fiĭ cu minte și precumpĕnit. Dumneḑeu te ajute, fiul meu!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistă românească numerică 1902 - 1932

Pare că şi aerul din odae să făcuse marmură, aşa tăcere tristă s'a făcut. Nicĭ un suspin, nicĭ o pribeagă lacrimă măcar.

Armand îşĭ aduse aminte de clipa când a a rămas singur în odaie cu cadavrul rece al părinteluĭ său. A stat acolo mult, ciasurĭ întregĭ fără să se poată hotărî la ceva, fără să-'şĭ poată rîndui mersul gândurilor. Intr'un târdiu îşĭ veni în fire, oftă dureros, îşĭ duse mâna la frunte par'că ar fi vrut să-'şĭ oprească minţile ce păreau că-'l părăsesc, apoĭ eşi din casă să facă primiĭ paşĭ pentru îngropare.

Toate acestea şi le-a reînviat tînnĕrul în gând, fără să ţină seamă de vremea ce trece.

Era noapte târdie când rostogolirea sgomotoasă preste olaltă a lemnelor din cămin îl trezi din vis.

Şi-a aşternut, distras patul, a stîns lampa şi culcându-se adormi îndată în somn adânc. — —

Armand nu era de un spirit comun. Incă de băiat se observa la dênsul genialitate, din privire, din cuvintele luĭ.

Ochiĭ luĭ negriĭ, adâncĭ şi melancolicĭ arĕtau inteligința, fruntea lată, mintea luĭ — iar firele albe în buclele-ĭ de pĕr — gândurile. Era înalt bine făcut, energic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901-1932

Trăind, crescênd între străinĭ, îşĭ câştigase esperienţele ce le are un om bĕtrân, graţie spiritului sĕu observator.

Arḑênd de o sete nestinsă de a şti, cetia mult, — prea mult, putem ḑice.

Cetia tot ce-ĭ cădea în mânĭ şi rĕmânea sĕpĕmânĭ întregĭ sub impresia uneĭ cărţĭ ce cuprindea gândirĭ adâncĭ. Orĭ ce lucru îl impresiona mult, observa totul şi făcea comentarĭĭ. Retras, — fără amicĭ, sta ḑile întregĭ în odaia luĭ şi cetia.

Intreg naturelul luĭ diferia de a celorlanţĭ tinerĭ de etatea luĭ, — o urmare a multuluĭ cetit şi a cărţilor ce cetise. Cărţile filosofice ale luĭ Rousseau, Voltaire le cetise ca tînĕr de 17—18 anĭ. Paginile „Contractuluĭ social“ a luĭ Rosseau erau pline de admirabile observărĭ ce le făcuse el cu creionul când cetia. Kant, Spinoza, Schopenhauer şi întreaga pleiadă a scriitorilor renumiţĭ îĭ era cunoscută.

Nu-ĭ mirare decĭ, vḑênd în acest tînĕr de abia 23—24 anĭ un filosof cârtitor, ateu scrupulos, sceptic, visător şi melancolic. Din tot ce cetise, îşĭ închegă părerile sale proprĭĭ, carĭ adese erau maĭ cutezătoare ca ale învĕţătorilor sĕĭ, maĭ rebele, maĭ radicale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cetia — cetia cu sete — cărți vechĭ și nouĕ, astronomice, mistice, socialiste, — ca la urmă să poată păși însuși înaintea lumeĭ cu ideile luĭ completate prin un studiu lung și desinteresat, din tot ce mintea omenească a făcut de s'a scris și mâna omenească a propagat prin ajutorul peneĭ.

Șeḑênd sara la fereastra odăiĭ luĭ, privind la cerul instelat ciasurĭ întregĭ, burghezii carĭ îl privesc, s'ar înfiora când ar ști ideile, gândurile ce-'ĭ sbuciumă creeriĭ.

Ca o pasĕre spăriată îĭ sboară mintea din ram în ram prin luncĭ neînțelese, nepătrunse.

Vede infinitul, — vede țĕrâna și neștiind da un rĕspuns întrebărilor ce-'și pune, cade în hipothese carĭ arată starea sufletuluĭ sĕu.

Oare esistăm noĭ, — lumea, universul într' adevĕr? Nu e totul numaĭ o umbră de vis nebun pribegit în infinitul neesistenței? gândea el.

Eu cred că lucrurĭ ilusoriĭ nu esistă. Tot ce e în univers e și în creerul nostru, — cum una e în tot și totul e în una — prin urmare tot ce e în creerul nostru, e și în univers. Orĭ ce idee curioasă despre un lucru la aparență nebulos și fără rost, nu-ĭ decât icoana palidă a unuĭ lucru esistent în univers. Că de nu ar esista, noĭ nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc

ni l'am putea închipui — nefiind creerul nostru mai înfinit ca universul. Tot creerul e un univers.

Universul e făcut pentru oare care scop. Are o causă din care s'a pornit. Efectul e lumea de acum; orĭ doar încă nicĭ nu-ĭ deplinul efect, fiind lumea încă în formaţiune. Acel efect viitor va fi scopul.

Religia e începutul tuturor ştiinţelor, întocmaĭ ca şi A—B—C-darul. De aceea când progresezĭ în ştiinţele serioase, religia îţĭ pare aşa de elementară.

Tot ochiul vede în altă formă lumea. Aşa de esemplu dacă arĕţĭ unuia o coloare căreia eu îĭ ḑic albă, respectivul poate să o vadă aşa cum vĕd eu verdele. Dar s'a dedat să-ĭ ḑică alb, pentru că toţi îĭ ḑic că-ĭ alb. Ceea ce vede el verde face asupra nervilor meĭ de vedere impresia ce o produce în ochiĭ luĭ coloarea albă. Fiindcă noĭ nu coloarea am botezat-o, ci impresia ce o are asupra simţurilor.

Preoţiĭ blasfemiază pe Dumneḑeu, ḑicând că omul nu-'ĭ perfect. Pe când tot ce e lucrarea „Luĭ" — deşi nu corespunde ideilor noastre, — e perfect, fiindcă Dḑeu nu face lucruri rele.

Obosit apoĭ, gândurile luĭ apucă alt drum.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/ramuri 1901-1932

Adeseorĭ gândind la răposaţiĭ sĕĭ părinţi, durerea îl copleşesce şi-ĭ smulge din piept un oftat lung:

„O! de-ar fi trăit!“

Apoĭ sĕ cutremură: „Ah! dar ce ar fi ḑis mama, aceea fiinţă evlavioasă, care-şi încrunta sprâncenele când nu voiam să ḑic cu dênsa „Tatăl nostru“ înainte de culcare? Ce-ar fi ḑis dênsa vĕḑênd cum eu dobor de pe tron dumneḑeiĭ cărora dênsa sĕ închina?“

Apoĭ atuncĭ ĭĭ întră în inimă oare care împăcare cu soartea şi el îşĭ continua munca, îşĭ face planurile. Dela toate bibliotecile scotea cărţi, — le cetia, le ducea grabnic înapoĭ sĕ scoată altele.

Dispreţuia din inimă pe aceĭ colegi aĭ sĕĭ, carĭ petreceau timpul în nelucrare, carĭ nu sĕ interesează de sciinţă, carĭ trăesc fără scop. De aceea sĕ retrăgea de lume, nu eşia decât să asculte cursurile universitare. Absorbit cu totul de gânduri, mergea visător pe străḑĭ cu capul plecat, cu paşiĭ grăbiţĭ.

Şi ḑilele treceau grabnic; el sĕ vĕḑù îngrabă în ultimul curs, apoĭ luând licenţă.

Dar traiul nu şi 'la schimbat.

Putem ḑice, că el era un nenorocit, a căruĭ naturel numaĭ ḑile bune nu-ĭ putea aduce.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mem1901-1932

In fine ajunse la acel punct, unde era silit să sĕ cugete la schimbarea traiuluĭ sĕu miserabil, să afle ocupaţie care să-'ĭ aducă ceva venit, pentru ca să poată păşi în lupta inevitabilă cu valurile lumeĭ. Urmară în şir miĭ de planurĭ, din carĭ la urma urmelor nu s'a ales nimic.

Intre aşa împrejurărĭ l'au ajuns miraculoasele evenimente carĭ l'au scos din vizuina luĭ şi l'au silit să între în lume. în marea luptă a vieţiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md-1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluiromanuluiro 1901-1932

II.

De după părcanul catuluĭ IV eşise luna. Armand o privea cum sĕ desprinde din vălmăşagul fumuluĭ de fabricĭ. A pornit la promenadă.

Alea era pustie. Publicul căuta alt loc de plimbare, avênd astă alee cu arborii sĕĭ bĕtrânĭ şi urieşĭ ceva infiorător în întunerecul eĭ abia pĕtruns de razele luneĭ.

Aceste raze, strecurându-sĕ printre frunze zugrăveau pe ţĕrênă zig-zagurĭ capriţioase gălbuĭ, carĭ vibrau şi dispăreau din nou. Glasul trĕmurător de priveghitoare adese pe îndelete sĕ perdea în vaierul prelung şi rĕutăcios al cucuveĭceĭ, care în liniştea înmărmurită a acestuĭ loc de plimbare, părea un dangĕt de clopot dogit, ce sĕ tânguie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/mdrr/1901-1932

în cimiter. Intrând în alee, Armand cu gândurile luĭ, ajunse până la colțul estrem, unde șeḑù pe o bancă de peatră, respirând cu lăcomie aerul curat al sĕriĭ. Luna plutia pe marea cerurilor albastră, rece ca un cadavru palid, înghețat; iar stelele din jur păreau mărgăritare mĕrunte ce strălucesc în adêncul ăstuĭ cristalin ocean.

El îșĭ ridică privirele rătăcite spre lună și încremeni așa ca o statuă rece, cu privirea aiurea, pe când gândirile sinistre sĕ furișau în întunerecul nepĕtruns al aleeĭ, ca niște criminali sdrobiți de mustrările cugetuluĭ și veniau de să grămădeau împrejurul luĭ.

Vĕzêndu-l sara în acest loc, ți-ar fi părut un nou Faust, sceptic și rece, rĕsvrătit fĕt a lumiĭ.

Aproape un cias a stat așa, mut, cu privirea pribeagă prin înfinitele sfere albastre, — petrunzînd tot maĭ sus, tot maĭ departe, întâi cu privirea, apoĭ cu gândul.

Trecu prin sfera logodituluĭ Saturn, a fetei Venus, pe lângă Castor și Pollux, la steaua polară, de acolo la sud, apoĭ cutreeră cerul ce-ĭ stetea deschis privireĭ, gândul îl dusĕ și maĭ sus, cercând de a da de marginile nemărginituluĭ, de finea înfinituluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Apoĭ ajunse la un hotar, de unde nicĭ gândul nu-l călăuzi maĭ departe, unde nicĭ închipurea nu-l maĭ slugia şi nedând aici decât de golul imens sĕ cutrĕmură, cu sbucium amar. Invêrtea în creeriĭ luĭ gândurĭ, pe carĭ lumea le-a poreclit de nebuniĭ, şi nime nu sĕ munceşte sĕ le deslege rostul.

Am în faţa mea universul — îşĭ ḑicea el — acel univers tainic prin imensitatea luĭ în spatĭu şi têmp. Tainic prin originea şi scopul sĕu, — tainic prin perfecţia luĭ.

Il am în faţă, îl privesc — şi nu sciu ce vĕd, nu aflu hipotesă care să-mĭ liniştească spiritul, să-mĭ împace mintea.

Fiind că în urma urmelor, cine-ĭ acel care la creat, din ce la zămislit, cu ce scop la trezit din neguri?

Cine-ĭ creatorul, iar pe creator cine la creat?

Dacă ḑicem, că acest creator a făptuit universul din nimic, nu putem ḑice că creatorul însuşĭ încă din nimica s'a creat.

Şi ce a fost înainte de a fi universul, ba chiar înainte de a fi însuşĭ creatorul?

A fost nimicul? Dar înainte de acest „nimic?“ Dar acest nimic cine la plăsmuit.

Ah! — începutul, — germenul, — aceasta e ce aşĭ dorĭ sĕ sciu maĭ întâiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaroman.ro/mdrr1901-1932

Şi atunci, cunoscênd istoria lumilor până la ântâiul atom, să desvălui în toată golătatea lui acel prim atom din care nemărginirile s'au făcut.

Fiindcă e cea mai mare prostie să crezi că lumea e fără început.

Un început trebue să aibă — departe, departe — ascuns în abisul vremilor. Şi totuşi — par'că aflând acest început, — iar va trebui să te întrebi că ce a fost înainte de acest depărtat început?

Fiindcă ceva a trebuit să fie!

Dar atunci iar cade de pe plan presupunerea, că lumea a trebuit să aibă un început?

Că lumea nu poate fi nici cu început nici fără început.

Scopul ei e şi mai enigmatic.

Sfârşitul universului iară-şi — cautându-l — vei umbla ca şi căutând începutul.

Să dureze în continu nu să poate, un sfârşit trebue să aibă.

Dar ce va fi atunci, când universul să va sfârşi? Nu va fi nimic? Dar atunci când şi acest nimic să va sfârşi!

Nu — cea ce n'a avut început, nu poate avea nici sfârşit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mem1901-1932

Lumea nu poate fi nicĭ cu sfêrşit, nicĭ fără sfêrşit.

Ajungênd decĭ la acest dilematic resultat, ca analisa fiinţeĭ universuluĭ în têmp, — în interval, ne întoarcem cu maĭ multă speranţă la estinderea luĭ în spaţ.

Pentru ca să aflăm marginile universuluĭ, să sburăm pe aripile gândireĭ, carĭ sunt maĭ iuţĭ ca fulgerul.

Sĕ ḑice că să sborĭ miĭ de eternităţĭ cu iuţeala gânduluĭ, de marginĭ nu veĭ da.

„*Infinitul*“ nu înzadar sĕ chiamă „*infinit.*“ Şi totuş — mergênd, — mergênd mereŭ, cum sĕ poate ca să nu daĭ de marginĭ?

Poate nicĭ iuţeala nu-ĭ destulă, poate şi eternităţile sunt scurte, dar totuş de marginĭ tot trebue să daĭ odată!?

Cum poate fi ceva nemărginit — şi încă tocmaĭ în spaţiu?...

Dar — să presupuńem că am da de marginĭ, de marginile unuĭ imens glob gol, care ne închide cu universele noastre împreună în internul sĕŭ:

Ce-am face atunci?

N'am fi curioşĭ oare să ştim ce-ĭ dincolo de „marginĭ“?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mai sunt încă globuri de acestea ori e „*nimic*“? Şi dacă sunt, apoi avêndu-şi odată sfêrşitul, ce-i dincolo de ele? Numai atunci va urma „nimicul“? Şi străbătênd apoi acest nimic, — unde şi când vei da de marginile lui?

Precum întrebările n'ar avea hotar, nici universul nu are margini. Adecă: Are margini — şi n'are margini!!

„Trebue să fie finit în timp şi în spaţiu cu toate că acest lucru nu se poate sub nici o împrejurare....“

Armand şi-a încleştat pumnii cu disperare. Ochii lui aveau o lucire sinistră şi vagă, sudorile îi curgeau pe frunte.

„Aşadară, noi mergem şi nu ştim unde, — trăim şi nu ne ştim scopul, pentrucă nu ştim nici scopul universului, a cărui parte întregitoare suntem.

Nu ştim, fiindcă scop precis nu există! Insuşi universul nu şi-l ştie, fiindcă nu are început şi sfêrşit. Neavênd început, nu-şi are creator, nu-şi are Dumneḑeu.

Dumneḑeu este însuşi universul, universul suntem noi, noi suntem dară Dumneḑeu. Sunt eu, sunt oamenii, florile, pietrile, vermii şi tot ce există, — totul e o parte din Dḑeu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?id=1901-1932

Noĭ, orĭ suntem bunĭ, orĭ suntem rĕĭ, tot aceea rĕmânem ce suntem.

„Fiindcă nu esistă nicĭ bine nicĭ rĕu!“ — Aicĭ sĕ oprĭ, maĭ departe nu putea merge nicĭ cu gândurile sale.

Şi totuş sĕ ḑice că nimic nu are marginĭ?...

Iĭ părea că creerĭĭ sĕĭ începură să sĕ petrifice — şi la acest gând s'a cutremurat.

... nu, încă nu sunt peatră, că — uite, am tremurat. — Şi totuşi capul mi-e greu ca plumbul.

De ce? Fiind-că creerul nostru e materie, şi-'ĭ mărginit...

Ah! ... lată marginile. Creerul e materie cu funcţiune determinată, funcţionează până la un loc, apoĭ sĕ obosĕşte.

Aşadară materia în toate ale sale e mărginită.

Dar spiritul?... — Trăeşte din vremĭ fără de început şi până în vecie.

Da, da — spiritul e nemărginit, — în funcţiunea sa nedeterminat, în forma sa nehotărît.

Universul constă dară din materia determinată şi neinfinită, şi din spiritul nedeterminat şi înfinit.

Spiritul din noĭ e înlănţuit de materia creerilor în sborul luĭ. Atuncĭ, când e liber de corp — el ştie, el vede...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Legat însĕ prin creer de materia finită în timp şi spaţiu nu poate înţelege nimic, ce nu e ca şi materia, legat de têmp şi de spaţiu.

De aceea omul în vecĭ nu va cunoaşte începutul şi sfîrşitul lumeĭ, hotarul, scopul şi creatorul eĭ; — totul îĭ va fi o enigmă.

După părerea luĭ, din „nimic“ materie nu sĕ face — iar materia nicĭ odată nu va deveni un „nimic,“ şi aşa facerea lumiĭ din nimic şi prin nimic, el nu o poate înţelege.

Nu înţelege ceea ce nu-ĭ ca şi dînsul frămêntat din materie şi nu piere ca materia.

— — — — — — — — — — — — — —

Un tunet súrd din depărtare şi un fior de ghiaţă trĕsăriră în vĕzduh, de carĭ ear' tremurau frunzele copacilor, ear' Armand adunându-şĭ gândurile rĕsleţe sĕ ridică pornind spre oraş.

El rătăci pe uliţile adormite şi ajungênd în odaia luĭ sorbită de întunerec, sĕ tolăni îmbrăcat pe pat, fără ca să aprindă luminarea.

„Vezĭ, — îşĭ zicea el înainte de ce sĕ adoarmă, — eu adorm acum. — Spiritul meu va deveni în parte liber de materie, şi pentrŭ el nu va fi atuncĭ nicĭ timp, nicĭ spaţiu. Cu aceiaşĭ uşurătate va

Muzeul Digital al Romanului Românesc

umbla el prin stele, precum va percurge şi timpul atât cel trecût, cât şi cel viitor.

Dela ruinele Troieĭ un paş îĭ va fi luĭ până la fiitoarele ruini ale Parisuluĭ şi în toate nu va afla nimic curios. — Eu voĭ dormi. şi trezindu-mĕ voĭ zice, că am visat. — De ce?

Fiind-că trezindu-mĕ, materia va predomina de nou spiritul şi pentru el va fi neînţeles spaţiul, timpul şi neexistenţa luĭ.

Trezindu-ne din vis, noĭ nu ştim, că tot ce ne-a rĕmas din el în minte, nu-ĭ decât reminiscenţa celor vĕzute de spiritul nost depărtat din noĭ în timpul somnuluĭ profund.

Sĕ zice, că visul nu-e altceva decât, că corpul obosit fiind, doarme, repaüsează, pe când mintea, care nu s'a obosit în destul, funcţionează maĭ departe.

Nu-ĭ perfect şi când aĭ sta la analisat, aĭ vedea cât de slabă hipotesă este aceasta.

S'a întêmplat că am visat despre un sat depărtat din provinţă — unde eram într'o prăvălie. Nu preste mult soartea a decis ca eu să trec prin acel sat. Şi ce surprindere! Străzile — împrejurimile toate erau cum eu le-am visat. Numaĭ casele erau altele maĭ nouĕ şi maĭ frumoase.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Şi oare de ce?

Adormind, spiritul a trecut prin locul acela care îi era cunoscut. Inainte cu sute de anĭ a fost aicĭ bătălie şi el încă era de faţă, ca spiritul din corpul unuĭ soldat. Acum, eu văḑênd cu spiritul acest loc, această bătălie, trezindu-mĕ am avut în mjnte cele văḑute şi maĭ târziu am recunoscut locurile văḑute în vis. Că edificiile erau maĭ pompoase, e că spiritul meu, pentru care spaţiu şi têmp nu esistă, a văḑut casele de pe acum câteva sute de anĭ pe timpul aceleĭ bătălii. Şi 'ntr'adevĕr legendele, — cum am aflat maĭ târḑiu, vorbesc despre ceva năvălirĭ de tătari asupra acestor împrejurimĭ.

Că spiritul într'adevĕr sĕ depărtează adeseorĭ în timpul somnuluĭ, putem vedea, dacă trezim pe un om care visează. El deschide ochiĭ, ne privesce dar nu-şĭ dă seamă că unde e, cum e, şi ce face? Ca să-'şĭ vie în orĭ, îĭ trebuesc două-trei secunde, timpul în care spiritul sĕ reîntoarce într'ênsul. In timpul somnuluĭ spiritele sĕ întâlnesc, sĕ recunosc şi povestesc. Cine nu s'a visat cu oamenĭ carĭ sunt morţĭ demult, că s'au întâlnit că au vorbit? Văḑênd pe aceştĭ morţĭ, ḑiua, nu-i aşa că s'ar fi spăriat de eĭ? Şi acum de ce nu?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaitransilvania.ro/mdir/1901-1932

Fiindcă spiritile sunt eterne, nu află nimic în aceea, că acum sunt în alt corp şi că corpul părăsit putrezeşte sau a putrezit de mult.

S'a întêmplat, — că spiritul unuĭ muribund îndată ce părăsi corpul, sĕ duse la sora muribunduluĭ, sĕ arătă spirituluĭ acesteia şi dênsa când sĕ trezi, tremura spunênd la ceĭ din casă.

„Auḑiţĭ, — e ceva nĕcaz, — l'am visat pe fratele meu mort".

La câteva ciasurĭ după asta, telegrama le vesti că sunt aşteptaţĭ la înmormêntare.

Nu iar strica omenimeĭ să sĕ ocupe de acest fenomen.

Nu s'ar putea demânda spirituluĭ, ca în timpul somnuluĭ să-şi părăsiască locul şi să deie de ştire cutăruĭ şi cutăruĭ om or ce am dori?

Luĭ, timpul şi spaţiul nu-'ĭ sunt obstacole şi aşa noĭ uşor am putea vorbi cu fiinţele din stele şi cu iubiţiĭ nostriĭ demult rĕposaţĭ.

Abatele Berry, din secolul 18, scrie mi sĕ pare în nisce scurte memoriĭ, că el studiind fenomenele de acest fel s'a culcat într'o seară cu gândul şi voinţa firmă, că spiritul sĕu să sĕ arate în decursul nopţiĭ la patul amiculuĭ sĕu, când acesta sĕ va culca.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ziua următoare a fost de tot pregătit, când a venit amicul său spăriat la dênsul să-ĭ spună, că în momentul când s'a pus în pat, umbra luĭ s'a arătat în prag, a zîmbit şi preste 10—15 secunde s'a strecurat prin uşa închisă fără cel maĭ mic sgomot.

Da, s'ar putea, de ce nu? pe lângă puţină energie şi voinţă, apoĭ credinţă nemişcată.

Iată o cale deschisă, iată teren nou ştiinţeĭ.

„Oarele petrecute în cafenele cu cât întârzie oare perfecţiunea omenimeĭ?“

Cu gândurĭ de aceste îşĭ frământa Armand creeriĭ, când s'a pus pe patul său din mica mansardă. Şi zorile băteau deja la geamurĭ cu rumenele lor degete, când Armand, obosit de noaptea nedurmită şi petrecută între cele maĭ mistuitoare gândurĭ, adormi într'un somn adânc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III.

Era o după-ameadĭ călduroasă de vară. Clopotele sĕ jeluiau deasupra oraşuluĭ, dangătul lor rĕsuna trist şi prorocitor, par'că ar spune povestea lumiĭ. Străd̦ile rĕmase pustiĭ sĕ pârliau în arḑĕtoarcle raze ale soareluĭ.

Armand, în odaia luĭ, sta la masă cu capul răzimat în palme.

Perdelele erau lăsate aşa, că în odaie făşiile palide de lumină sĕ perdeau sfioase în întunerec.

Îl mustrau gânduri obositoare de vre'o douĕtreĭ ciasurĭ, de când a isprăvit de cetit o carte, din acelea vechĭ şi mistice, cuib de înţelepciune şi adêncă cugetare a celor bĕtrânĭ.

Cum era obosit şi năucit de căldură, adormi

Muzeul Digital al Romanului Românesc

cu fruntea pe scândura de brad a mesii. Abia durmi o jumătate de cias şi în acest restimp el a avut un vis atât de frumos şi atât de ciudat, cât trezindu-sĕ ia dat mult de gândit şi vĕlul luĭ a planat oare cum asupra întreguluĭ viitor al sĕu, urmându-şĭ cărările.

Abia cât adormi fiinţa luĭ păru călăuzită, sărind miile de anĭ — clipe scurte în vieaţa universuluĭ, — în străvechiul oraş al Egipetuluĭ antic în Memphis.

Vĕdù splendidul templu al zeuluĭ Serapis, imensa catedrală împodobită cu 600 de sfinţĭ, — stâncĭ uriaşe, întrupate din capriţiul omuluĭ — copil, smulse din credinţa luĭ deşartă. În aleea de palmierĭ uriaşĭ ce încunjură zidirea, oamenĭ din toate castele, îmbrăcaţĭ ca Dervişiĭ de aĭ, vorbiau, aduceau jertfă, sĕ închinau, pe când preoţiĭ adunaŭ darurile dela ceĭ ce doriau sĕ afle mila şi harul luĭ Seraphis.

El le-a vĕdut toate aceste fără sĕ fie cât de puţin surprins. Umbla pe aicĭ fără frică şi-ĭ părea de tot natural. Cunoscuţiĭ 'l salutau, el era ca şi dênşiĭ şi la trup şi la vestmênt.

După închinare oameniĭ sĕ risipiră, căldura era dogoritoare. Dar el nu s'a dus.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanulromanesc.ro/#ch1901-1932

In colțul aleeĭ erau cincĭ palmierĭ. Coroanele lor păreau nule, păreau cincĭ frați întristați, orĭ cincĭ tovarĕși prinși în horă. Din umbra lor rĕsărea un bloc de marmoră roșie. Aicĭ plecă Armand.

Mergea încet, lua din când în când câte-o frunză arsă de soare, o arunca și mergea maĭ departe...

Deodat s'a oprit. Auḑia un cântec. Accente picurate de mandolină și un glas de femee legănau un cântec duios și tânguielnic întâĭ ca vêntul sĕriĭ, ce sărută frunzele palmierilor, pătimaș și aprins maĭ târziu ca goana nebună a rĕsvrătituluĭ Samum.

Armand înainta încet. Pe blocul de marmoră sta răzimată cântăreața.

Era frumoasă ca floarea Lotus. Pletele negre erau prinse leneș într'o agrafă de argint și câte-o suviță gâdilia șiret obrazĭ palizĭ.

Ochiĭ eĭ plângeau alăturĭ cu mandolina. Mânile tremurau pe strune și brățara eĭ, o mică viperă de aur cu ochiĭ roșiĭ de rubin aluneca de-alungul brațuluĭ. Haina de mătase era strinsă cu o cingătoare de fir împodobită la mijloc cu o stea de opal.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cântecul ei tremura mai departe. Ochii viperei păreau că plâng înduioşaţi, palmierii păreau cinci tovarăşi opriţi pe-o clipă în horă.

Când el s'a apropiat, ea şi-a ridicat capul. Mandolina a alunecat dealungul marmorei pe pământ. Ultima tresărire a coardelor părea un strigăt de veselie. Ea s'a ridicat şi-a deschis braţele, o lacrimă îi încremenise în întretăierea pleoapelor, un zîmbet îi lumină faţa, ear o rază de soare strĕbătând printre frunze sĕ furişă în opalul de cingătoare.

„Vii Borino, — vii — credeam că Samum te opreşte, — credeam că tigrii ţi-au aţinut calea."

El a recunoscut de al sĕu acest nume şi s'a dus in braţele frumoasei Lanca-Mela, fiica 'cea mai iubită a mareluĭ Faraon.

„Aşteptam să sĕ resfire oamenii dela închinare — îi dise el — să nu fim băgaţi în samă. Tu scii ce mi-ar fi soartea, când tatăl tĕu ar afla că acel fost sclav grec, acel nerecunoscĕtor Borino a îndrăsnit să-şi ridice ochii pĕcătoşi până la cea mai frumoasă fecioară din ţara piramidelor. Acel Borino, pe care dênsul la încărcat cu toate bunătăţile, până când cielalţi prisonerĭ robi, gem lângă piramidă de povara cărămizilor şi când îşi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
nev.stetranslivoma.ro/mdr1901-1932

dau sufletul să întorc cu faţa lor arsă de soare spre mazeniile mării, unde în orizontul depărtărilor albastre plânge frumosul Hellas cu ţeii lui învinşi cu capetele lor de marmoră sfărmate în bucăţi de barbara Isis.

Ei mor, ăţi unul, mâne doi cu şelele rupte de sghiaburi, cu faţa plesnită de biciul îngrijitorilor şi gândul lor şi în cea din urmă clipă sboară la ceĭ lăsaţi acasă — la vetrele pe lângă carĭ vor fi crescut de atuncĭ copiiĭ lor marĭ, şi-şĭ vor fi ascuţind armele să vie să-ĭ răsbune. Gândeşte-te frumoasă stăpână, când ar şti tatăl tău iubirea noastră ascunsă, ce m'ar aştepta pe mine, ce ne-ar aştepta pe noĭ?

Ah! Borino, tu doar sciĭ că acelea bunătăţi îţĭ sunt făcute pentru vitejia ce aĭ arătat-o când ţara ne-a fost călcată de Perşi — apoĭ ştiĭ că nu tu ţi-aĭ ridicat privirea la mine, — că eu, robită de lucirea adâncilor tĕĭ ochĭ vineţi ca cerul în zorile ţileĭ, ochĭ de carĭ numaĭ la voĭ, în depărtata voastră ţară strălucesc, eu ţi-am ţis vino, te-am chemat, ţi-am sărutat fruntea şi ochiĭ ţi-i'am sărutat de multe orĭ când buzele tale atingeau doar haina mea.

Apoĭ eu ţi-am ţis: vino seara pe lună în

3*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

grădinile cu palmieri să mĕ săruţi şi tu pe ochi, pe frunte...

Mai ştii? Cum tremurau buzele tale de copil, cum ţi-ai închis ochii Borino! Ochii tĕi vineţi... Nu — tu nu escĭ de vină, iubirea noastră numai înaintea lor e pĕcat. Ei sunt nebuni Barino, Osiris luminezele mintea.

Lanca-Mela zimbea — ear Borino sĕ uita visător spre apus, apĕsat de-o presimţire sinistră.

„Ce priveştĭ aşa gânditor, iubite? — continuà dênsa — norii ceĭ de foc aratà că Samum aleargă pustia pe caiĭ sĕĭ de trăsnet, la vênătoare nu poţi merge aḑi; rĕmâi — rĕmâi — iubirea mea nu te înspăimânte... amorul meu să nu...

Atuncĭ un răcnet turbat s'a auḑit dintre tufişurĭ, Lanca-Mela încremeni palidă, Borino sări în mijlocul drumuluĭ.

Din desiş năvăli spre Borino un om cu sabia scoasă, cu faţa plină de furie şi ură. Era prinţul Tumas — jelos de amorul Meleĭ.

Borino îl aşteptă gata de luptă. Dar Tumas îşĭ schimbă Planul. Cu o săritură de tigru sĕ apropiă de frumoasa fată a Domnitoruluĭ şi Ic-Lanca-Mela sĕ rostogoli murind pe năsip.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdir/1901-1932

Apoĭ s'a întors răcnind sĕlbatic spre Borino. El aştepta gata de luptă.

Tumas căḑu isbit în grumaz de spada luĭ Borino, dinţiĭ luĭ muşcau năsipul, ear el muri înecat în sânge.

Din depărtare sĕ auḑiră zingăniriĭ de arme. Borino alergă grăbit la capul grădineĭ, îşĭ deslegă calul ce-'l legase de gard şi încălecând prinse în fugă nebună spre pustietăţile nemărginite ale Saharaĭ carĭ gemeau sub mânia neîmpĕcatuluĭ vênt Samum . . .

— — — — — — — — — — — — — —

Aicĭ Armand s'a trezit. Deschiḑênd ochiĭ privea mirat prin odaie. Sudorĭ recĭ îĭ curgeau de pe frunte.

Buimăcit de înfiorătorul vis, abia 'şĭ veni în orĭ.

Ah! iată un nou episod din vieţile mele — ḑise el, iată cum spiritul meu mĕ face să vĕd cu ochiĭ acelea locurĭ, ale lumilor apuse, acel popor cufundat în noianul uitărĭĭ, — necunoscut de istorie. Acelea-şĭ patimĭ, aceia-şĭ dragoste, aceleaşĭ virtuţi.

In lume toate vechĭ fiind, prin renaşterea corpuluĭ şi peregrinarea spirituluĭ, ne par nouĕ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cum trece vremea şi cu dênsa cum trecem şi noi. Nicĭ noĭ de vreme, nicĭ vremea de noĭ nu rĕmâne.

Ca şi vremea şi noĭ suntem eternĭ, ca spirit. Murim aicĭ, renaştem dincolo; iar murim, iar renaştem — în continu şi la infinit.

Moartea nu-ĭ decât un vĕl al uitării preste pĕcatele uneĭ vieţĭ, — renaşterea nu-ĭ decât îmbrăcămintea uneĭ cămăşĭ curate.

Cine-'s eu? — de unde viu? — unde mĕ duc?... Un suflet pribeag, care cu aceleaşĭ gândirĭ rebele renaşte şi moare...

...O stea pornită din nemărginirĭ de chaos spre lumină...

Preste cărările trecutuluĭ meu, multe vĕluri ale uitării s'au aşternut!

Unde-ĭ ştiinţa care mĕ face să-'mĭ cunosc istoria mea proprie? trecutul... viitorul... destinul...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

IV.

Şi mai trecură 3 luni.

Era o seara ploioasă de Novembre, toată lumea era pe acasă.

La un cias după miezul nopţii, — Armand după-ce a pus zăvorul, sa culcat liniştit şi s'a adâncit în somn.

Altă ḑi, când s'a trezit, afară ploua încă. Era la nouă ciasuri.

S'a sculat şi a început să sĕ îmbrace.

Deodată privirea luĭ căḑu asupra unor scrisorĭ de pe masă.

Cum sĕ poate, — murmură el — aseară nu am lăsat nimic pe masă, şi acum vĕd acolo nisce scrisorĭ.

Şi s'a apropiat de masă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1932

Erau vre-o două coale scrise mărunt cu litere lungi și culcate. Scrisoarea îi era necunoscută.

„Cum vin aste scrisori aici?“ — își zise el mirat.

Apoi a luat o coală să cetească:

Caucaz a. c. 22 nov.

Scumpul meu discipol!

— Ah! — discipol? eu? discipolul lui?

S'a dus apoi la ușă. Zăvorul era pus.

„Ce poate fi asta? Iară-și minuni?“

A luat apoi cu lăcomie coala primă, s'a pus pe un scaun să cetească.

In fine, după căutare de 50 ani te-am regăsit, dragul meu Raucas. Acuma nu sum supĕrat pe tine, acum știu că nu tu mai părăsit, fără că tu botanisând pentru mine, ai fost sfâșiat de fiarele sĕlbatice, prin codrii Caucasului. Și eu am putut să cred, că înțeleptul meu învĕțăcel Raucas, ma părăsit cu necredință, că el a fugit dinaintea științei.

Tu mĕ veĭ erta, — nu-ĭ așa?

Tu veĭ ierta pe iubitorul tĕu învĕțător, pe bĕtrânul Sibacis?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Te-am căutat mult, — mult, 50 de anĭ, cu toate puterile ştiinţeĭ, dar nu te-am putut regăsi.

Abia acum am ştiut locuinţa — numele tĕu, şi m'am grăbit să-'ţĭ scriu. Tu, de sigur nu veĭ înţelege nimic, din tot ce îţĭ scriu; murind aĭ uitat totul, dar venind îndĕrăpt la mine, veĭ şti tot; spiritul tĕu fiind acelaş, — dornic de ştiinţă, — veĭ putea reîncepe studiul întrerupt acum 50 de anĭ.

Stiu, că Raucas, care acum sĕ chiamă Armand — nu va întârzia la chemarea mea, — va veni la mine. Din peştera Caucazuluĭ nu m'am mutat. Multe din cele căutate cu dor — le-am aflat.

Am aflat elixirul vieţiĭ precum ştiĭ, sunt acum 450 de anĭ, prin care m'am reîntinerit de 5 orĭ cu câte 50 anĭ. Adecă tu nu ştiĭ dar le veĭ şti. Prin moarte tu le-aĭ uitat toate.

Trăind atâta timp, tot ce am căutat îmĭ e în mână. Ştiinţa mea e aproape de a fi perfectă. Dar, deoparte, că doresc odihna, — moartea de altă parte, că m'am urît, eu vreau acuma să mor. Şapte anĭ maĭ am şi nu mĕ voĭu maĭ întineri. Tu veĭ fi moştenitorul meu, eu vreau să mĕ recunosc prin moarte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.ramsmania.ro/mdrr 1902–1932

Un singur lucru caut să-'l ştiu, acesta e viitorul. Viaţă, de şi nu eternă, pot să am dacă voiesc, de sute, de mii de ani; fiindcă elixirul nu-i chiar perfect, la a 7—8 reîntinerire, corpul putrezeşte trăind.

Tu veĭ veni, vei lua ştiinţa mea, veĭ învĕţa-o în 5—6 — anĭ atuncĭ veĭ fi moştenitorul meu.

Decĭ nu întârzia, timpul e scump. Te-am privit multă vreme în odaia ta, cum meditaĭ, până când te-am recunoscut. Asară apoĭ, m'am hotărît să-ţĭ scriu. Tu, — numaĭ tu eştĭ chemat să fiĭ moştenitorul învĕţatuluĭ Sibocis. Menirea ta e mare în lume. Toate ţi le voĭu espune însă pe larg când veĭ veni. Acum tot n'aĭ înţelege nimic din ştiinţa mea, până nu veĭ vedea cu ochiĭ puterea mea nemărginită. Nu căuta dară cum de te-am vĕdut, cum te-am recunoscut, — cum ţi-am scris fiind uşile încuiate; — îţĭ va fi lucru zădarnic. Nimic nu veĭ înţelege şi-'ţĭ veĭ slăbi creeriĭ fără folos. Pleacă spre Caucaz şi eu te voĭ călăuzi pe drum.

Te aştept, la revedere scumpul meu Raucas, — al tĕu învĕţător

„Sibocis."

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evstatos.vanin@gmail.com 1901-1932

Isprăvind cu cetitul, Armand a scăpat hârtiile din mână şi a rămas înpetrit. Facultatea de a sĕ gândi, par' că-i perise. Aşa a stat cam un pătrar de oară.

Atunci apoi s'a sculat şi a recetit scrisoarea cu atenţiune îndoită. Acelaş resultat. Nimic n'a înţeles.

Ce să fie asta? — îşi ḑise el, — sunt nebun? — halucinez? îşi bate cineva joc de mine? orĭ e într'adevĕr ceva misterios, ceva sublim în lucru?

Imĭ scrie să nu-mĭ bat capul ca să aflu deslegare. Ah! să nu-mĭ bat capul...! Dar cum să-o pot eu asta?

Ar trebui să-mĭ torn creeriĭ în plumb şi nicĭ aşa nu aşĭ fi în stare să-mĭ opresc gândirea.

Ḑice că mĕ caută de 50 de anĭ; eu sunt de 25. — Ḑice că am murit, sfăşiat de fiere sĕlbatice. Aşadară el a recunoscut în mine spiritul?

Ḑice că 'iam fost discipol şi botanisam pentru dênsul.

Că locueşte într'o peşteră din Caucaz. Că a aflat elixirul vieţiĭ, că a trăit preste vieaţa naturală încă 450 de anĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1931-1932

O! mi se opresce mintea, sîmt că am să nebunesc.

Şi în vizuina aceea să se fi înălţat ştiinţa şi puterea omenească la aşa grad înalt?

Dar scrisoarea cum a venit aicĭ? Şi el se uita la hârtie cu atenţiune.

„Hârtia e a mea; — uite, — e luată din teancul cel de pe dulap. Cerneala e a mea, călimărul totuş e la locul său, condeiul asemenea.

Aicĭ a umblat cineva! — Dar... uşa era încuiată — şi eu nu am auḑit nimic. Ceĭ dară?

Orĭ poate că eu să fiu somnambul?! oare eu să o fi scris în vis?.... Şi totuşĭ, nu să poate; scrisoarea nu-ĭ a mea! — nu, aicĭ e ceva minune. Orĭ infernul îşĭ rîde de mine? Orĭ sunt nebun şi nu mĕ ştiu? — orĭ nicĭ nu maĭ trăesc poate, orĭ visez încă?....

Şi Armand să sbuciuma cumplit, sudorile ĭi curgeau pe frunte, ochiĭ luĭ străluceau spăimêntător. A deschis fereastra şi s'a pus cu fruntea în faţa vêntuluĭ. Vêntul bătea rece. Aşa s'a maĭ rĕcorit. A stat multă vreme aşa nemişcat, când deodată, — par'că s'ar fi hotărît repede la ceva, — s'a întors şi a început să se înbrace. Când a fost gata, a pus scrisoarea în pulpitul meseĭ şi-a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://sidtiamalvarado.com/mdrr1901-1932

luat paltonul şi a eşit în stradă fără să încuie uşa cu cheia.

A străbătut cu paşi repeḑi şi nervoşi două trei străḑi, — fără să ştie unde merge, — fără să aibă alt scop decât să sĕ liniştească.

Peste un cias cerul s'a înseninat. Norii bătuţi de vênt s'au împrăştiat şi stau pe cer ca sdranţele pe un cerşitor, ca gânduri rĕsleţe in creerul unuĭ nebun.

Publicul începea de nou să roiască pe străḑi era într'ameaḑi; funcţionariĭ eşiau din birourĭ, ferestrile palatelor să deschideau pe rênd.

Armand ca să-şi distragă gândirea sĕ oprea pe la vitrinile prăvăliilor privind miile de nimicurĭ espuse.

Fără să cugete la ce privesce, stetea pe pavagiu, cu privirea aţîntită asupra vreunuĭ obiect sclipicios cu gândul dus pe alte lumĭ.

Publicul încă s'a rărit apoĭ; — era timpul când toţi erau la masă. Icĭ colo, oamenĭ grăbiţĭ goniau strada, găimăciţĭ de afacerĭ, fără să privească în lăturĭ,

Armand s'a oprit de nou la o prăvălie. Era un bazar splendid, cu miĭ de lucrurĭ mărunte,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/intr1901-1937

espuse în mod capriţios, într'o încurcală ordinată, îmbătătoare a privirilor.

Edificiul era unul din cele mai frumoase, formând un colţ între două boulevarde.

Prin ferestrile deschise ale catului prim răsbăteau acorduri încete de clavir, până la urechile lui Armand.

El era însă prea cufundat în gânduri. Dar dintr'o dată a devenit atent; acest cântec lin, duios, îl mai auḑise odată, dar nu îşi aducea aminte, că unde. Şi totuşi, la acordurile acele melancolice, de-o durere dulce, de-o dorinţă amoroasă, inima lui s'a neliniştit.

„Acel cântec... — şopti el abea, — cu accentul de o fericită durere, chemător la fericire, acest cântec l'am mai auḑit oarecând. Nu ştiu, parecă mi l'ar fi cântat în leagăn glasul adormitor al maicii mele, ori parecă din mormânt l'am auḑit cândva."

Şi el asculta mut, adâncit, până când şi ultimele acorduri răsunară, — urmărite de un murmur lin care-'ţi întră în suflet ca să moară.

Sgomotul începea să crească de nou pe străḑi, când auḑi nisce şoapte uşoare din fereastra de unde auḑise şi musica.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evstatrans.ivanuro/mcrr1901-1932

Veniseră la fereastră două femeĭ, una în etate, iar alta — fata eĭ, Laura, — era tînără, avea ochĭ albastrĭĭ şi pĕr auriu, trăsăturĭ fine şi nobile. Era o frumseţă rară, cu privirea melancolică de-o nesfîrşită bunătate.

— Priveşte mamă — a ḑis Laura, tînĕrul acela stă demult aicĭ, gînditor, privind vag înainte-şĭ. Priveşte-ĭ faţa, nu-ţĭ pare cunoscut?

— Nicĭ odată nu l'am vĕḑut până aḑĭ!

— Nicĭ eu, — ḑise Laura, — nicĭ eu nu l'am vĕḑut, aşa cred, deşi nu îmĭ pare strĕin, Trăsăturile feţeĭ... e ceva în faţa luĭ, ce-'mĭ pare, — ce mĕ face să cred că l'am maĭ vĕḑut, l'am cunoscut, cînd eram copilă.

Imĭ pare că-ĭ chipul ce mi-l creasem despre Fĕt-frumos, din poveştile doiceĭ mele. Il veḑĭ cît e de palid şi trist?

Armand şi-a ridicat ochiĭ spre etaj şi privi cîteva secunde la cele două femeĭ, carĭ vorbiau despre el.

Era parecă scris, că ḑiua aceea să fie plină de evenimente pentru dînsul. Abia a privit la frumoasa blondină, a devenit palid, a început să tremure, apoĭ ridicîndu-şĭ braţele spre dînsa a început să strige ca în aiurare: „Acest obraz...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

femeea asta...! sunt nebun! şi totuşĭ...? astă femee... Ah! Lanca-Mela, Lanca-Mela!...

In clipa aceea era să cadă ameţit pe pavaj, dar un trecĕtor 'la prins de braţ şi l'a scuturat puternic, făcêndu-l să-'şĭ vină în orĭ.

Ce-ţĭ este dle? întrebă strĕinul.

„Mergem — mergem!“ gemea Armand, „'mi-e rĕu, sunt nebun!“ şi a plecat şovăind înainte.

Strĕinul îl sprijinea privindu-l cu milă şi cu oarecare curiositate. In câteva minute Armand sĕ simţi maĭ tare, s'a despărţit de însoţitorul sĕu şi alergând acasă, s'a trântit cu faţa în perne, pe patul încă desvălit.

— — — — — — — — — — — — — —

Tînĕra blondină, la auḑul numeluĭ Lanca-Mela, a simţit un junghiu în inimă, a devenit palidă ca moartea şi retrăgêndu-sĕ grabnic dela fereastră, căḑù zdrobită într'un fotoliu.

Mama eĭ sări spăriată la dênsa şi smâncin-du-o cu disperare, o strigă pe núme.

„Ce ţi-e Laură, pentru Dḑeu ce aĭ?

„Ah! ce a ḑis acel tînĕr? ce nume a sri-gat? Cum? ce a strigat? ce ştiu eu scumpă? a fost de sigur un smintit de creerĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaroms.vania.ro/mdr1901-1932

— O! — nu mamă, — gemea Laura. El a strigat un nume, nu-i aşa? Un nume antic, nu-i aşa? Lanca-Mela era numele ce l'a strigat în momentul când era să cadă.

— Da dragă — dar ce are de a face acest nume cu schimbarea ta?

— Ah! acel tînĕr, acea privire, acel obraz... „Lanca-Mela" de unde ştie el acest nume?

Ştiĭ mamă visul meu? cu Memphis? ştiĭ? ţi-am povestit în dimineaţa aceea despre acel vis frumos, dar îngrozitor care mĕ arăta în Egipet, ca fiica Faraonuluĭ.

— Da — da, îmĭ aduc aminte, dar ceĭ cu visul acela?

— Nu ştiĭ că eu mĕ numiam acolo Lanca-Mela?

— Intr'adevĕr — ḑise mamă-sa, — e ceva curios.

— Dar nu numaĭ atât; acel tînĕr, era acelaşĭ Borino, din visul meu şi el m'a recunoscut.

— Nu l'aĭ auḑit ce striga?

— „Obrazul ăsta..., ah! sunt nebun! e Lanca-Mela!" am auḑit clar cuvintele acestea.

— E ceva misterios în lucru, nu-ĭ vorbă, dară linişteşte-te, vom şti totul la timpul sĕu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acum vino, prânzul ne aşteaptă. Şi sĕ ridică luând pe fiica-sa de mână, ducêndu-o cu sine. Ea o urmărea nedumerită, palidă şi pĕtrunsă de un fior tainic.

In acest rĕstimp Armand sĕ sbuciuma în patul luĭ. Ferbinţelile îĭ cuprinseră întreg corpul şi el sĕ chinuia ca un bolnav de friguri necutedând sĕ sĕ gândiască la celea întêmplate.

Deodată însĕ, el sĕ ridică cu o energie de admirat.

Eu nu-s doar copil strigă el, nu am doar credinţă în stafiĭ. — Aicĭ e scrisoarea, o vĕd şi lovi cu pumnul în masă — o vĕd, — o cetesc, nălucire nu-ĭ, iar eu nu sunt nebun, nicĭ nu halucinez. — Sub fereastă încă nu am fost beat. Ea seamĕnă, la tot caḑul samĕnă, e întreagă Lanca-Mela frumoasa Egipteană din visul meu.

Şi de ce sĕ nu fie dênsa?

Eu nu trăesc? ea nu poate trăi? Eu nu i-am părut cunoscut? Acel cântec nu era acelaş cu cântecul Meleĭ din mandolină?

Eĭ? lucru simplu.

Două spirite carĭ s'au iubit, să reintâlnesc peste câteva miĭ de anĭ şi să recunosc.

Până şi feţele noastre îşĭ au de nou aceleaşĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

trăsăturĭ, numaĭ cât acum dênsa e blondă şi eu sunt brunet.

Dar cine-ĭ dênsa? Trebue să-ĭ vorbesc, să-ĭ cer deslușiri!

Şi energia forțată a avut resultatul că — a devenit naturală — a reinviat în el filosoful şi a început sĕ privească altcum lucrurile.

Voĭ merge — dise el — voĭ merge de va trebuĭ, până în Caucaz; voĭ asculta chemarea învĕțătoruluĭ meu, ĭĭ voĭ sorbi învĕțătura; voĭ completa-o; atuncĭ apoĭ voĭ rĕsturna lumile, tronurile, pe carĭ să joacă aḑĭ păpuşile; avênd omenimea la picioarele mele voĭ crea o lume nouă, care va fi maĭ sfântă — maĭ bună."

— — — — — — — — — — — — — — —

Armand a primit la o sĕptămână o a doauă scrisoare în acelaşĭ fel, de acelaş înțĕles.

Atuncĭ apoĭ i-a slăbit presupunerea că cineva îşĭ bate joc de dînsul. A cetit maĭ liniştit cele ce stau în scrisoare şi nicĭ n'a fost aşa de mult surprins.

Iată ce-ĭ spunea scrisoarea:

Caucaz, a. c. 1. Decembre.

Scumpul meu Raucas!

Din vizuina mea, am vĕḑut sbuciumările tale,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

când aĭ primit scrisoarea mea. Am vĕḑut cum tu nu prea crĕdeaĭ şi totul îţi părea jocul minţiĭ tale înfierbîntate.

Tu eştĭ — nu-ĭ vorbă — maĭ inteligent decât mulţĭ oameni — eştĭ destul de filosof — şi totuşĭ te-aĭ cutremurat — creḑênd că-ĭ vrăjitorie lucru acesta atât de simplu.

Cum îţĭ spun — totul e ceva foarte simplu, ca şi când aĭ recunoscut în Laura, frumoasa blondină, — fiica aristocrată din oraşul tĕu — pe Egipteana — care 'ţĭ s'a arătat în vis, pe frumoasa Lanca Mela.

Tu ştiĭ şi omenimea încă a auḑit despre aşa zisul ipnotism. Dar până când ştiinţa asta la voĭ e primitivă, eu am perfecţionat-o. Cu ajutorul eĭ am aflat unde eştĭ tu. Despre telepathie şi tu aĭ meditat.

Eĭ, ştiinţa telepathieĭ încă-ĭ în serviciul meu, cu ajutorul eĭ ţi-am scris.

Din întâlnirea ta cu Laura, poţĭ vedea că ce să ḑice despre metempsichosă (peregrinarea spiritelor) nu-ĭ poveste.

Toate aceste sunt numaĭ o parte mică din stiinţa mea. Eu prepar aurul, diamantul cu uşurinţa, cu care gătesc femeile prânzul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cu bogăția mea nimeni nu se poate întrece. Pentru mine boală corporală nu esista — care să nu o pot vindeca.

Toate aceste ți-le spun ca să vedi cât folos poți avea venind la mine. Cu toate că te iubesc — totuși fără interes nu te chiem. Nu voi decât să-ți împrumut știința mea, pe têmpul, cât mă voi renaște. Murind, spiritul meu cine știe în ce parte a lumii va pribegi.

Datoria ta va fi, ca prin ajutorul știinției tot așa să mă cauți, să mă redai științelor mele, cum eu te-am căutat pe tine.

Îți voiu lăsa o scrisoare, care să mi-o arești, când eu, așa fi necrezător după renaștere.

Deci iată de ce stăruesc atât, să te am lângă mine.

Venind aici — vei sta cu mine numai o lună, două, ori o jumătate de an, în timpul în care vom esperimenta, vei învăța să practici științele prime, ipnotismul, telepathia și altele.

Atunci apoi, te vei reintoarce bogat la locul tău, bogat în știință și avut ca Darius.

Vei lua cu tine cărțile, hârtiile și receptele de trebuință, cari toate le vei ceti și studia în decurs de 5—6 ani.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ir=1901-1932

Atâta timp îţi dau, de oarece atât am să mai trăesc.

Şi acest timp e destul ca tu să-ţi poţi însuşi ştiinţa mea. Grăbeşte dară.

Reîntorcându-te, veĭ locui în palatele tale, veĭ putea cere pe Laura, fiind atunci de un rang cu dênsa. Şi trăind în fericire veĭ studia.

Şi când va trece timpul, iar veĭ veni la mine. Atunci îţi voĭ spune ultimul secret şi tu îmĭ veĭ închide ochiĭ. Corpul meu, lutul inert — îl veĭ păstra, îmbalsamându-l ca eu să mĕ revĕd, după ce mĕ voĭ renaşte.

După moartea mea veĭ fi liber, legat numaĭ de o singură promisiune, de a mĕ căuta, oriĭ unde şi în oriĭ ce formă şi împregiurăriĭ voĭ fi.

Dar uite, ca şi în rêndul trecut şi acum era să uit să-ţi dau mijloace de călătorit.

Mâne îţi voĭ trimite baniĭ din Tiflis — oraşul cel maĭ apropiat de împĕrăţia mea.

Te veĭ înarma bine şi veĭ veni călare. Ajungênd la Tiflis veĭ lua drumul ce duce direct la Derbent, oraş pe marginea laculuĭ Caspic.

Cam la drumuĭ jumĕtate ce trece prin munţiĭ stâncoşi veĭ da de un pĕrău pe fundul căruia zac petriĭ de-o coloare roşie. Veĭ apuca pe el în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
sus, prin codrii şi când veĭ da de isvorul părăului — te veĭ opri.

Nu o să aştepţi mult, eu te voiu vedea şi îţi voĭ eşi în cale. Gătează-te dară că pe când îţi vor sosi baniĭ să staĭ gata de pornit. Drumul — Scutari—Angora—Erzerum—Erivan — e cel maĭ bun de la Constantinopol. Laureĭ să nu te maĭ areţi. Va veni şi timpul acela.

Şi acum încheĭ scrisoarea, nu voesc să-mĭ obosesc prea mult spiritul! Te aştept! Tu veĭ veni negreşit, menirea ta e sublimă în istoria omenimeĭ.

La revedere, scumpe Raucas, al tĕu învĕţător

Sibocis.

— — — — — — — — — — — — — — —

— Da, da . . . voĭ merge — ḑisĕ Armand sfârşînd cu cetitul.

— Nu mĕ va aştepta înzadar. Ce om, ideal de ştiinţă şi bunătate.

Puternic aproape ca un Dḑeu, îşĭ cârmueşte însuşĭ soartea. Puţin îĭ lipseşte ştiinţeĭ luĭ şi va domni peste soartea omenimeĭ întregĭ.

Şi cine ştie — nu voĭ putea pătrunde atuncĭ misterul cel nepătruns, care atât de mult mi-a sbuciu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mat creerii? Nu voi putea — dormind peste spirite să cutreer spațiul infinit — să-'l înțeleg?

Nu voi putea să găsesc elixirul, care dă viață eternă materiei? . . .

Da, voi veni, bunule Sibocis, voi veni, — așteaptă-mĕ. Voi face tot ce ḑicĭ, măcar să fii însuși Lucifer.“

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

V.

În ḑilele prime ale luĭ Februarie, pe drumul care duce de la Erzerum la Erivan, alerga un tînĕr călăreţ în fuga mare. Era călare pe un cal arab, frumos, uşor ca pana, iute ca săgeata. Pe umerĭ avea o puşcă lucrată frumos, la şea vre-o trei pistoale elegante. Era în costum de vênător.

Tînĕrul putea fi de vre-o 25—26 anĭ, era brunet, cu privire senină. Trup poporţionat şi musculos. Sĕ vedea că-ĭ european.

„Hi! — Djened, — hi! ḑise tînĕrul caluluĭ seu, îndemnându-l. Hi! Că-ĭ mult până la Erivan. Aḑĭ trebue să ajungem, şi sĕ face seară.

Şi el mângăia coama luĭ Djened care o luà nechezând în trap repede.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluiromanulUI 1901-1932

Erivanul nu era departe, abia merseră o jumătate de cias şi sĕ vedea orăşelul aşezat pe coline. Moşeele apărură în ochiĭ lor.

Djened sĕ aşternu drumuluĭ, potcoavele luĭ trezeau scânteĭ din petriĭ şi nu sĕ opri decât la întrarea în oraş.

Abia trecură prin câteva străḑĭ, la uşa unuĭ han, un om îl opri făcêndu-ĭ semn cu mâna. Era ospĕtarul.

Tînĕrul s'a oprit.

— Dta, dle viĭ din Europa şi mergĭ la Tiflis? îl întrebă ospĕtarul.

— Da dle, — aĭ gâcit — rĕspunse tinĕrul.

— Şi te numeştĭ Armand, nu-ĭ aşa?

— Fie, — rĕspunse Armand.

— Scuză, dle — reluă ospĕtarul, aicĭ e închiriată o odaie pentru noapte pe seama D-tale. Sunt însărcinat să te servesc cu orĭ-şi ce, chiar şi cu banĭ când aĭ avea trebuinţă.

Poftiţĭ dară, întraţĭ, calul îl voĭu trimite la grajdurĭ, unde va fi grijit ca şi caiĭ Şachuluĭ — pentru D-voastrĕ voĭu pune să pregătească cină.

Armand descălecă şi întrând în curte, sui la dreapta vr'o 30 de trepte, unde o Armeancă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îi arătă odaia destinată lui. Ostenit de drum şi muncit de gânduri nu preste mult durmea...

* * *

Prăpăstios şi tainic e Caucazul. Munţii cu vârfurile pleşuve, stâncile împânzite cu muschi, sghiaburile de granit de-o coloare ruginită, dau un aspect înfiorător întregului tablou.

La o cotitură a drumului trece un părău. Undele lui trec şopotind încet şi ferega ce creşte înaltă pe maluri îl mai acoper; — în alvia lui e un fel de pietriş roşatic-vineţiu, care străluceşte în apă ca ametistul. Ceî ce trec cu caravanele, pe aicî odihnesc şi-şî adapă cămilele — l'au poreclit: „Părĕul roşu."

Braţiî pe-aicî încep a fi tot mai piticî, să ridică cetinî, şi cât suî mai la deal vine împărăţia jneapĕnului. Isvorul părĕului să perde într'un tufiş de jneapĕn, ale căruî ramurî par a sĕ îmbrăţişa una pe alta.

In jurul isvorului muschiul e mai bătut la pământ, aicî să încrucişează o sumedenie de cărărî, carî sĕ perd printre tufişurî în toate părţile. Cam pe aicî e peştera alchimistului.

Dela cărarea de lângă marginea isvorului

Muzeul Digital al Romanului Românesc

numĕrând şease cărăruşi pararele, daĭ de cea care duce la locul ăstuĭ bĕtrân dascăl. Dar numaĭ omul care cunoaşte bine locul, poate străbate tufişul încâlcit, până la marginea uneĭ stâncĭ uriaşe învĕlită cu o pănură groasă de muschiu. Pământul aicĭ e presărat cu pietricele sdrobite aşa că urmele nu sĕ pot cunoaşte. Cărarea să opreşte lângă un părete de piatră sură.

Aicĭ e întrarea peşterei, care însă are o uşă de ştejar, iar pe uşe muşchiul stă ca şi pe întreg păretele, acoperindu-o la fel.

Din muschiu, într'un loc crescuse un mic jneapăn, care însă neavênd nutremênt, s'a uscat remânênd înfipt în muschiu numaĭ ramul gros de un deget.

Dacă prinzĭ cu mâna acest cotor, abea atunci observĭ că e de fer, şi că e o imitaţie admirabilă. Smâncind drugul de fer, uşa cea tainică sĕ deschide şi o răcoare umedă îţĭ loveşte faţa. Aceasta e întrarea bĕtrânuluĭ alchimist.

De aicĭ veĭ maĭ avea să facĭ vre-o 20—25 de paşĭ pe întunĕrec, când îţĭ va lovi privirea o rază de lumină. De aicĭ, mersul e comod. Pe jos pare a fi pavaj, încăperea sĕ lărgeşte şi lumina e maĭ intenzivă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanulromanesc.ro/#/ro/1900-1932

La început pereții sunt îmbrăcați cu rogojini — însă îndată ce ai intrat pe o ușe — de obicei tot deschisă și ai suit două trepte, vei vedea că pereții sunt îmbrăcați cu postav fin. De aici răspund trei uși. Cea din mijloc deschisă, care duce în sala de unde vine lumina. Celelalte două — închise.

Sala e luminată admirabil de un glob de metal scobit, în mijlocul căruia arde în continu ceva fosfor, ce împrejmuie totul cu o puternică lumină gălbuie-albastră.

Pereții sunt îmbrăcați în catifea albastră, pe jos e mozaic, iar mobiliarul e întreg din lemn de cedru.

Din sala aceasta nu conduce nici o ușe visibilă. Sunt însă trei uși secrete, dintre cari una conduce în laborator, alta într'un dormitor și a treia în așa ḑisa „odaia Pythiei."

Pe sofă de mătase din sala iluminată de lampa principală, era tolănit un bărbat ca de 60—65 ani, cu fața vioae, cu ochii verḑi, cu părul alb ca neaua, care rivalisa cu albeața estra-ordinară a feții lui.

Mânile fine, statura înaltă, puțin gârbovită. Îmbrăcămintea lui era după ultima modă, elegantă și scumpă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/ro/#nid:1902-1932

Acesta era Sibocis. El cetea într'o carte, adecă mai mult o ţinea înainte — şi gândurile lui sburau în altă parte.

De odată să sculă, par'că iar fi venit ceva în minte. Porni la uşa secretă din stânga la odaia Pythiei, o deschise şi ridicându-şi mâna poruncitor strigă spre internul aceleĭ odăĭ: Vino!

Un suspin dureros să auḑi din odae, Sibocis să depărta încet dela uşe, braţul lui era ridicat. Din ceealaltă odaie îl urma încetişor o femee.

Apropiindu-să mai mult, vedem că e ţărancă, dar bate la ochĭ paloarea şi două creţe ce-i brăzdează umerii obrajilor.

Ea s'a oprit în mijlocul chilieĭ. Atât în paşii eĭ, cât şi în ţinută avea ceva mechanic, ceva silit. In privirea eĭ să vedea o sîlnicie oarecare, ochii eĭ negrii străluceau bolnav câte odată, dar erau împăiengeniţi şi tulburĭ.

Nu putea să aibă mai mult de 30 de anĭ.

— Vino, — Lodo, vino! — repetă Sibocis grav.

El îşi ţinea privirea înfiptă în ochii eĭ stînşi. Din ochii lui părea a tresări o scânteie ce pătrunde întreg trupul Lodeĭ, ca un curent electric.

— Dormĭ Lodo? întrebă Sibocis.

— Da! răspunse Lodo cu glasul stîns.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaliteratura.ro/mdlr1901-1932

— Şi veḑi? — repetà el.

— Dacă porunceşti, — rĕspunse ea. Vorbia fără să accentueze cuvintele, cu acelaş glas vag şi monoton.

— Vreau să veḑi! ḑise Sibocis.

— In ce parte?

— Pe drumul dala Erivan spre Scutari! Veḑi?

— Da, drumul îl vĕd — e pustiu.

— Treci pe el înainte! repeţi poruncitor Sibocis.

— Ah!

— Ceĭ? — veḑi ceva?

— Da, — un călăreţ.

— Tînĕr?

— Da!

— Brunet?

— Da!

— E din Asia sau Europa?

— Din Europa!

— Vine repede?

— Da, acum calul luĭ e în galop.

— Unde, în ce loc?

— Aproape de Erivan.

— Bine — urmează-l cu atenţiune. Vreau să ştiu ce face.

ERDÉLYI
MÚZEUM-EGYLET
KOLOZSVÁR

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Calul său e bun, iată-'l e aproape de oraș. Acum întră. În a treia stradă — un om îl oprește.

— Ce-i ḑice? Ascultă! porunci Sibocis.

— Îl întreabă de unde vine. El spune. Îl întreabă de nume. Îl cheamă Armand. Străinul îl poftește să între, spunênd că are o odae pregătită pe sama luĭ la comandă străină.

— I-a dat ospătarul?

— Da.

— Ce ḑice Armand?

— Nimic!

— Și întră? întrebă el de nou.

— Da.

— Bine, — îțĭ mulțămesc Lodo! ḑisĕ Sibocis. Aḑĭ nu maĭ am trebuință de tine, te du pe calea cunoscută la bordeiul tĕu, și la turmele tale.

Așeaḑă-te și dormĭ în patul tĕu, să te trezești din somnul magnetic. Mâne te voĭ chema, să rămâĭ acasă! Acum pleacă! — noapte; bună.

Și ipnotisata a plecat supusă, a percurs cu un paș sigur drumul descris de noĭ, deși era noapte. De la isvor a luat la stênga, sărind printre tufișurĭ și după mers de o jumătate de oară și-a ajuns bordeiul, unde îșĭ avea turma și unde locuia de 10 anĭ singură, decând a rĕmas vĕduvă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

Sibocis a închis uşa Pythiei — aşa-i dicea el luĭ Lodo — apoĭ şi-a reluat locul pe sofă. A stat aşa cam un sfert de oară, când apoĭ sculându-sĕ s'a dus la o altă uşe, a laboratoruluĭ, o deschise prin alt mechanism secret şi dupăce maĭ întâiu a stîns lampa din sală, a întrat îu laborator.

Aicĭ era întunerec; el suci însĕ un şurub şi lampa din laborator s'a aprins, cam aşa ca luminile noastre electrice.

Laboratorul era destul de vast. Treĭ părețĭ erau ocupaţĭ de stelaje marĭ, împărţite în multe despărţăminte, iar poliţele erau încărcate cu miĭ de sticle maĭ micĭ şi maĭ marĭ şi cu borcane, întro variaţie de colorĭ strălucitoare, după coloarea fluidelor ce conţineau.

Stelagele erau cât părețiĭ de înalte şi sticlele ocupau locul din ele, cam până unde ajungea Sibocis cu mâna.

De acolo în sus erau cărţile, jur împrejur, cărţi maĭ vechĭ şi maĭ nouĕ, cuprinḍênd întreaga ştiinţă a lumeĭ vechĭ şi nouĕ, cărţi filosofice, medicale, cărţĭ de botanică, de chimie, astronomie şi altele.

Cartea luĭ Zoroastru şi a tuturor magilor din Egipet, — cărţi budhiste, — chinezeştĭ şi indice,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaridiviarnaromanii 1901-1932

greceşti, latine şi toate ce mai apărură după aceste până în timpurile noastre.

Erau alese, cele mai folositoare. Pe al patrulea părete erau pulpite numerotate ori însemnate cu litere din alfabet. În aceste pulpite erau manuscriptele intro ordine esemplară.

Erau apoi în doauă colţuri, două dulapuri mari, pentru plante. În mijloc o uşă de metal; conducea pe nişte trepte într'ro sală situată mai jos decât laboratorul cu 5—6 metri.

Şi la stênga şi la dreapta uşii, erau câte 4 obloane pătrate de fer, cari ridicându-le, lăsau să vedi prin nişte straturi de sticlă groasă în adâncul cazanelor, la cari răspundeau. În mijlocul laboratoruluĭ era apoi o masă mare de marmură şi un scaun.

Peste toate acestea, răspândea globul cel de foc, lumina s'a vie.

Sibocis întrând, să dusă direct la uşa din părete al 4-lea şi deschiḑêndu-o printr'un mechanism minunat, coborî treptele de piatră.

Aicĭ erau maşineriile.

Sala era foarte vastă, ca o sală de concert, iluminată de 4 globuri mari de metal, ca cele de mai înainte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La păretele de lângă întrare, erau opt căzane mari şi egale, cari erau în legătură cu nişte maşinerii combinate minunat şi perfecte, prin ajutorul cărora pregătea Sibocis ori-ce doria, cu o uşurătate nepomenită. Lânga ceialalţi pereţi de-alungul şi împrejur era o masă lungă, încărcată cu tot feliul de aparate fisice.

Lupe, lămpi magice, chinematografe şi alte multe, enciclopedia tuturor celor cunoscute şi necunoscute ştiinţei omeneşti.

Sala întreagă părea o esposiţie vastă de instrumente fisicale, proprietăţile acestui sobol invăţat, ale lui Sibocis. Te prindea un fel de fior de frică ori admirare când stai să priveşti casa ăstui om cu plete albe şi fruntea încreţită.

Ajungênd aici Sibocis a pus în mişcare un aparat de mărime mijlocie, compus din o mulţime de globuri şi rotiţe.

In sală se răspândi un sgomot surd. Puterea desvoltată de acest aparat era mare. Sibocis aşeda într'un loc anume pregătit, un beţigaş de platină, găurit pe din lăuntru, care însuşi era un aparat cu toate că nu era mai gros decât de patru centimetrii în diametru şi lung de un metru.

Bastonaşul era aşezat perpendicular cu partea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cea mai subțire în jos. In partea de deasupra avea un glob cât un măr.

Bastonul să învîrtea cu o celeritate de necreḑut. Sibocis s'a retras la 3 paşi privind cu mânile încrucişate mişcarea aparatului. La un sfert de cias a oprit maşinăria şi luând bastonul la cântărit, apoi a umplut o coală de hârtie cu calculări matematice.

„Perfect — putere de 500 de cai — murmură el. Apoi s'a dus la unul din păreți, a deschis un oblon prin, care a întrat în sală un curent răcoros de aer. Fereastra era pe partea opusă a întrării, deasupra unei prăpăstii colosale de unde puteai vedea peste o vale stîncoasă, neumblată încă de om. Afară era întunerec. El aduse un fel de lampă magică la fereastra cea de peatră, o aprinse şi atunci să răspândi o lumină orbitoare peste valea sălbatică, în depărtare de 6—7 mii de paşi.

El aşeḑă lampa pe părcanul de peatră, luă bastonul, îl îndreptă spre una din stâncile mai apropiate, apăsă un mic resort şi atunci să auḑi un şişăit surd pătrunḑând împrejurimea. Apoi o bubuitură ca de trăsnet făcu să să cutremure munții şi stânca spre care-şi îndreptase toiagul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

curentul său de putere, să rostogoli în abis, sfărâmată în milioane de bucăţi.

„Perfect — murmură Sibocis, retrăgându-se şi închiqând oblonul.“

„Perfect! nu s'a slăbit. Ce surprindere pentru Armand.“

Sibocis a pus de nou aparatul în mişcare, bastonul începù să se învîrtească repede.

„Aşa — acum aï să te învârteşti douë oare, condensând în tine o putere înzecită!“

După acestea suci un şurub, prin care făcea ca aparatul peste douë oare să se oprească de sine. A stîns apoï lampa şi eşind în laborator a închis uşa.

Apoï s'a dus în dormitor.

Ajungênd aicï, aprinse o altă lampă, verqie şi la lumina acesteia începù să se desbrace.

Dormitorul era aranjat elegant ca budoarul uneï princese. Covoare de India acopereau pereţii, tablouri în oleï şi oglinqi.

Era un singur pat.

După ce s'a desbrăcat s'a apropiat de masă şi a scris pe un bilet următoarele:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

Caucaz. 6 Februarie.

Scumpul meu Raucas!

Plecând din hotelul din Erivan, unde am vĕdut că te primiră bine, grăbeşte spre Tifilis şi ţine-ţi armele gata, că sunt oameni rĕi pe drum.

Grăbind, pe la 3 oare după ameadĭ veĭ ajunge la ţintă.

Te aştept, la revedere al tĕu iubitor măiestru

„Sibocis."

Isprăvind, îndoi hârtia, apoĭ punênd două degete pe ea şi concentrându-şĭ toată voinţa, el ḑise cu glas hotărît următoarele:

„Doresc — ca spiritul meu, în timpul cât voĭ durmi, să copieze acest bilet în odaia luĭ Armand, din hotelul din Erivan şi să-l lase pe masă!"

Stingênd lampa s'a culcat şi a adormit îndată.

In zorĭ de ḑiuă când s'a trezit s'a îmbrăcat şi s'a dus în laborator, de unde luând o sticluţă a beut din ea treĭ picătură într'o lingură de apă. Adeseorĭ sĕ nutria el cu picăturĭ de aceste, carĭ îĭ hrăneau corpul pe cincĭ ḑile. Şi a luat apoĭ un baston simplu, în spate o taşcă de botanisat şi a eşit prin uşa secretă.

Afară era timp destul de frumos.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigital.romanulromanesc.ro/?id=1901-1932

Dela isvor o luă pe drumul pe care s'a fost dus în sara trecută Lodo.

De aicĭ să vedeau piscurile munţilor, pleşuve şi ninse şi să puteau deosebi regiunile de vegetaţiunĭ, sub fiecare înălţime.

Culegênd muschiu — singurul ce putea să afle acum pe aicĭ, fiind earnă, el mergea liniştit răzimat de toiag.

Coborând pe coasta munteluĭ să vedea drumul ce duce dela Tifilis la Derbent, şi de-o parte, lângă drum — o stână veche în jurul căreia erau vre-o treĭ staule, o grădinuţă, un hambar şi o fântână.

A făcut un încunjur aşa că trecênd pe la stână, să părea că vine din partea opusă.

Ajungênd la stână, alergă un câne alb înaintea luĭ Sibocis şi sărind in jurul luĭ să linguşia ca unuĭ cunoscut vechĭ.

La paşiĭ luĭ, Lodo s'a arătat în prag.

— Ah! — iată dl Leonard — aduce primăvara! strigă ea cu veselie.

— Da, da — răspunse Sibocis, cunoscut Lodeĭ sub numele de Leonard, „am venit iară la munte."

M'am urît în casă, mĕ maĭ mişc puţin, până

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901-1932

mai am ḑile. Am cules şi ceva muschiu, mai re-
pe la noi.

— Bine — bine dle Leonard. Poftiţi şi în-
traţi, am lapte bun de capră, vĕ îmbiu dacă
doriţi. Poftiţi dle, poftiţi, şedeţi, îmi pare aşa de
bine că vĕ vĕd sănătos, după atâta timp.

— Mulţămesc Lodo, mulţămesc. Dta tot aşa
de bună aĭ rĕmas. Dar cum maĭ trăeşti? cum o
duce turma?

— Eu încă o duc bine, iar turma îmĭ aduce
cât îmĭ trebue la casă.

Şi până când vorbia, Lodo îĭ aduse într'un
vas lapte de capră, iar Sibacis l'a sorbit cu poftă.

Dar staĭ, — ḑise Sibacis, de odată — dacă
Dta mĕ omeneşti cu ale Dtale, să-ţi dau şi eu
din ce am eu, — şi desfĕcu pachetul sĕu, scoase
din el o rudă mare de salamă şi o întinse Lodei.

— Ah! Dta totdeauna te gândeşti la mine; Dta
eşti aşa de bun dle Leonard!

„D'apoĭ ştiĭ, Lodo, eu sunt un om singur,
har Dluĭ am din ce trăi şi dau bucuros prietinilor.
La Dta odichnesc totdeauna când viu; Dta, tot-
deauna mĕ îmbiĭ cu ceva, apoĭ nu vreau să-ţi
rĕmân dator.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori1901-1932

— Dar — rĕspunse Lodo — caea ce fac eu e foarte puțin.

— Nu-ĭ puțin când o facĭ cu inimă bună — ḑise Sibocis.

Maĭ povestiră așa cam o oară, când Sibacis s'a ridicat să plece.

— Eĭ, dar spune Lodo, nu aĭ încă iezĭ sau mieĭ?

— Ba am, dle Leonard.

Sĕ-mĭ daĭ unul mie! bine?

„Bucuros, dle, Dtale bucuros. Ied sau miel?

„Orĭ ce, dă-mĭ numaĭ și leagă-l de cureaua ḑela brâu.

Lodo a întrat în staul și aduse un ied frumos, apoĭ luând o sforicică, l'a legat de tașca luĭ Sibocis. Acesta iară, scoase un ban strălucitor de aur și îl întinse Lodeĭ.

— Pentru Ḑeu, dle Leonard! doar nu voĭu lua eu preṭul înḑecit al ieduluĭ. Eu ṭi-l dau ca dar.

— Nu, Lodo, nu, Dta îmĭ daĭ iedul ca dar, eu îṭĭ dau banul ca dar. Dta maĭ multă trebuinṭă aĭ de el, decât mine. Știĭ doar că nu am pe nimenĭ! Apoĭ de ce nu mĕ laș să fac o faptă bună?

Lodo s'a înduplecat, a luat banul mulṭămind. Sibocis a plecat apoĭ cu pas încet spre palatele sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/ro/?p=11901-1932

Ajungênd lângă isvor află acolo un pachet mare, în tufişul de jneapân.

„Ah! iată credinciosul Ibrahim mi-a adus dela Tifilis, cele cerute.“

Ibrahim ere un ţeran deştept şi locuia în Tiflis. De mult îl cunoştea pe Sibocis, ştia că el locueşte în vre-o peşteră tainică, dar el nu-şi bătea capul cu asta şi n'a grăit nicĭ un cuvênt nimănuĭ. Când Sibocis voia să-ĭ ceară ceva ĭi punea un semn în drum.

Ibrahim care era cărăuş, trecea în toată ḑiua cu marfă orĭ cu călătorĭ.

Vĕḑênd semnul, la întoarcere, când era singur, ascundea carul sĕu între tufişurĭ, suia valea până la isvor unde lua poruncile dela Sibocis şi baniĭ de lipsă.

Sibocis era convins despre acest om că e onest, că e mut când nu-ĭ permis să vorbească şi de aceea avea deplină încredere în el. Iĭ şi rĕsplătea bogat ostenelile.

Ibrahim, mergea până la Constantinopol, până la Odessa, că acolo să ieie în primire pachetele sosite din New-York, Paris, Londra pe sama luĭ Sibocis.

Ibrahim era plin de stimă faţă de acest bĕ-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramsilvania.ro/mdrr1901-1932

trân profet. Încă tatăl său slugise luĭ Sibocis şi acum, în serviţiul fiuluĭ era un fel de pietate.

Sibocis a luat dară pachetul ce-ĭ venise pe postă dela Damasc, şi cu toate că era greu, sui cu siguranţă cărarea spre peşteră.

Putea să fie cam la o oară din ziuă. El dete crengile la o parte, a deschis uşa şi întrând a pus pachetele şi iedul destinat pentru esperimente, pe un scaun din colţ.

S'a întors apoĭ în direcţiunea în care era casa Lodeĭ, şi ridicând braţele cu un gest poruncitor, pronunţă cu glas puternic:

„Lodo! orĭ unde eştĭ, voesc să dormĭ! Vino!"

Apoĭ asigurat despre succesul acesteĭ operaţiunĭ, luă iedul, îl duse într'un ocol mic, ce îşĭ avea întrarea din ambitul principal şi îl aşeză acolo, punându-ĭ fân să mânce.

S'a întors, a despachetat cele primite şi le-a aşezat în laborator.

Trecură cam treĭ pătrare de oară până când audi prin coridor nişte paşĭ cunoscuţĭ, nişte paşĭ uşorĭ.

Apoĭ uşa s'a deschis şi Lodo întrând în sală cu mersul de lunatică, cu privirea rătăcită, s'a oprit în mijlocul odăiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Era ca şi în sara trecută, adormită în somnul magnetic.

Sibocis sĕ ridică.

Bine, Lodo, bine — ḑise el, acum întoarceţi privirea spre drumul ce duce la Tiflis!

— Veḑi?

— Vĕd, — rĕspunse Lodo — aiurând.

— Ce veḑi?

— Tînĕrul călăreţ de aseară.

— Unde?

— In drumul mare, lângă părăul cel roşu.

— Ce face aicĭ?

— Priveşte cu atenţiune în alvia părăuluĭ.

— De ce?

— E semnul designat, pentruca să schimbe direcţiunea.

— Şi ce face?

— Porneşte încoace, pe marginea părăuluĭ.

— A primit scrisoarea ce i-am scris-o aseară?

— Da, a primit-o!

— Bine Lodo, acum întră în odaia ta şi aşteaptă.

Lodo s'a îndreptat spre odaia ce am numit-o a Pithyeĭ. Uşa s'a închis în urmă-ĭ şi ea căḑù

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

sdrobită de oboseală pe sofă, dormind un somn greu.

Sibocis, luându-şĭ bastonul, eşi cu paşĭ linĭ şi porni spre isvor, ştiind că Armand va fi ajuns deja acolo.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VI.

Armand, după ce a suit cu multă greutate coasta piezişe, prin alvia părăuluĭ, a ajuns la isvorul care era ţînta călătorieĭ luĭ. Liniște împetrită domnea în acest colţ de lume uitat şi sĕlbatic.

— „Ce cuminte e aleasă cărarea asta prin alvia părăuluĭ — îşĭ ḑise Armand, — apa spală orĭ ce urme. Ĭţĭ pare că de aicĭ maĭ departe nu poţĭ merge.“

Şi s'a pus pe marginea isvoruluĭ, ţinênd în mână frâul luĭ Djened, care bătea nerăbdător din copite.

Şi cum era dus pe gânḑurĭ, n'a auḑit paşiĭ luĭ Sibocis, cum s'a apropiat de dênsul venind pe la spatele luĭ.

Sibocis îĭ puse încet mâna pe umĕr, iar Ar-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mand s'a întors şi vĕḑu la spatele sĕu, pe omul cel puternic, pe omul cel de cinci veacuri. S'a sculat şi i-a sărutat mâna cu sfială.

„E bine Raucas — e frumos că aĭ venit — ḑise Sibocis şi-l sărută pe frunte. E bine! tu eştĭ energic şi curagios. Vino scumpul meu, adă calul şi mĕ urmează, cărarea e strîmtă."

Armand era cuprins de mirare. Sĕ aşteptase anume, să vadă în faţa sa un om înfiorător, gârbov, în haine medievale, un vrăjitor întreg şi când colo, Sibacis e un om amabil, în hainele cele maĭ moderne, elegant şi nobil.

— Am venit măestre, — am venit — ca o stea pornită din chaos spre lumină. Am venit să primesc ştiinţa ta în moştenire.

Sunt fericit că eu am fost alesul, dispune învĕţătorule!

— Nu — Raucas — nu, îmĭ eştĭ învĕţăcelul, fiul, moştenitorul meu. Tot ce am eu, e şi al tĕu, tot ce ştiu, — veĭ şti şi tu.

Intr'aceste ajunseră la uşa secretă, pĕtrunseră în coridorul cel întunecos. Sibocis suci un şurub şi întreg coridorul sĕ ilumină de-odată.

Armand rĕmase surprins.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Sibocis a deschis apoĭ o uşe care conducea din coridor la dreapta.

Să laşĭ aicĭ pe Djened — Raucas — aicĭ are iesle, culcuş şi mâncare.

Armand s'a supus iar după ce eşi, Sibocis închise uşa şi-l conduse în sală.

— Odichneşte şi după aceea îţĭ voĭ arăta împărăţia mea. Acest lăcaş, tu îl veĭ moşteni. Nu ca să locueştĭ în el, fără ca să-l aĭ de refugiu. Aicĭ eştĭ asigurat în contra orĭ căruĭ pericol. Apoĭ, voesc ca să mi-l păstrezĭ mie să mi-l predaĭ întreg. Aşa cum e arangiat cu încăperile luĭ, a costat munca alor patru veacurĭ. Dar... ah! era să uit, trebue să dimit pe săraca Pithye.

— Ce Pithye? întrebă Armand.

— O femee, unealtă a ştiinţeĭ. E mediu bun, o ipnotisez, pentru ca sĕ aflu veştĭ şi să vĕd în tot locul.

— Pot să o vĕd şi eu? Am cetit şi eu ceva despre acest miraculos fenomen.

— De ce nu? — priveşte! şi Sibocis întorcêndu-sĕ cătră odaia unde era Lodo, ridică un braţ, încruntă sprânceana strigând poruncitor: Lodo — vino în sală!

Atuncĭ uşa s'a deschis şi Lodo a întrat în acelaşĭ mod ca în sara trecută.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Armand o privea cu curiositate.

— Eĭ Raucas, voeşti sĕ afli ceva? Ea îţi va spune; ştie tot!"

Lodo nicĭ nu sĕ mişca. Părea că nu observă pe Armand, privia ţintă la Sibocis.

— Nu ştiu ce să o întreb — ḑise Armand.

— Eĭ — nu te prea face! — de esemplu — condu-o în odaia Laureĭ, de veḑĭ, ce face ea acum, ce gânduri o bat?!!"

Armand roşi pe când bĕtrânul dascăl dornic de glume îl privia zîmbind.

El întrebă pe Lodo:

Spune, Lodo — ce gândeşte Armand acum?

Lodo privi spre Armand, care roşi şi maĭ mult.

„El ar voi să ştie calea ce i-aĭ propus, dar îi e ruşine, semn că el iubeşte" ḑise Lodo.

— Veḑĭ, ḑise Sibocis rîḑênd — veḑĭ că aicĭ nu poţĭ avea secrete? In fine eu stimez iubirea ta; a iubi nu e pĕcat, întreabă-o dară!"

— Dar nu ştiu cum să o întreb.

— Aşa cum aĭ cetit în cărţi, despre asemenea proceduri. Lodo, rĕspunde-i luĭ Armand!

Lodo s'a întors spre el. Atuncĭ Armand a prins-o de mână, privindu-i adânc în ochĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Lodo sĕ cutremură şi recunoscu prin asta, puterea voinţeĭ luĭ Armand, asupra spiritului eĭ.

— Spune-mĭ — Lodo — poţi să-mĭ rĕspunzĭ? întrebă Armand.

— Da.

— Voesc să veḑĭ — ḑise Armand.

— In ce parte?

— Trecĭ prin Tiflis, Erivan, Scutari, Constantinopol, în capitala Românieĭ!

— Bine, vĕd.

— Mergĭ în strada principală — în colţ la Bazar!

— Da.

— E fereastra primă, din etajul I. deschisă?

— Nu.

— Putea-veĭ să întri cu toate acestea?

— Pot.

— Ce veḑĭ în odaie?

— O femee.

— Descrie-o!

— Tînĕră, cu pĕr auriu, cu ochĭ vineţi, talie sveltă.

— Bine, — e Laura. Ce face?

— Şede pe sofa.

— Ceteşte sau brodează?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistafemeii.ro/anarhindri-1901-1932

— Nu, — ea gândește!

— Poți să-i cetești gândurile?

— Pot.

— Așadar?

— Ei nu-i mai trece din minte o întêmplare din care s'a ales cu un nume, ce vecinic îl repetă: Borino. Ea l'a vĕdut, la recunoscut pe acel Borino, pe care îl iubea în Memphis. O sete nebună, un dor aprins o face să cugete la dênsul.

Armand tremura.

— Spune-mi, întrebă el de nou, nu aĭ putea ști, cine-i acum acel Borino, pe care ea l'a iubit în Memphis?

— Acel tînĕr eștĭ tu! rĕspunse Lodo.

Mulțămesc dascăle — ḑise Armand, întorcêndu-sĕ spre Sibocis.

— Nu maĭ dorești nimic? întrebă Sibacis.

— Nu! mulțămesc!

Lodo, ḑise atunci Sibocis, mergĭ la bordeiul tĕu.

Lodo eși încetinel. Pașiĭ eĭ sĕ perdură prin coridor.

Atunci Sibocis a luat pe Armand de mână și l'a condus în odaia Pythieĭ, unde îĭ aștepta masa așternută.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Trecură două luni, de când sorbea Armand cu neobosită sîrguință și pricepere ageră știința lui Sibocis.

In toată ziua îl purta Sibocis din laborator în sala mechanismelor, de aicî la bibliotecă apoî la manuscripte. Și Armand tot ce vedea, ținea în minte. Sibocis admira în taină mintea ageră a tînĕruluî băiat.

— Veḑî Raucas, îî ḑise într'o ḑi Sibocis luî Armand, întreagă știința schiopătează fără avere, fără aur. Aḑî vom trece la fabricarea aurului.

Dar — ḑise Armand — mi-sĕ pare meștere, că schimbarea metalelor e imposibilă — nu?

— Aî tot dreptul — rĕspunse acesta, sĕ vede că tu cugeți. Și cu toate acestea eu voî face aur cât de mult și toți îl vor lua de bun, probele vor fi perfecte, deși nu va fi aur.

— Și din ce materie îl preparî?

— Din mercuriu — rĕspunse Sibocis.

— Așadar aurul nost nu va fi dĕcât mercuriu colorat?

— Va fi aur perfect, pentru veciî vecilor. Toți așa-l vor ști, numaî noî Raucas, numaî noî îî vom cunoaște prețul adevĕrat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluminavoinitei.ro/ro/ro/1901-1932

— Curios! dar îmĭ spuneaĭ mi-sĕ pare că facĭ şi diamante? Şi acelea false?

— Nu! diamantul e altceva. Aicĭ nu încerc să schimb elementul, grăbesc numaĭ prin ştiinţă modificarea luĭ. Diamantul nu-ĭ decât un cărbune de piatră, cristalisat, precum ştiĭ.

— Asta într'adevĕr e ceva sublim.

— Vino dară Raucas, — aḑĭ vom isprăvi şi cu asta; — şi luându-l pe Armand de mână, l'a dus în sala mechanismelor.

Ajunşĭ aicĭ, el aprinse focul într'un căzan şi pregăti nişte ulcele de platină.

— Ca să sĕ facă aur, continuă Sibocis, e de trebuinţă un interval de 12 oare. Pentru diamant 3 ḑile şi ceva. Aurul îl vom avea încă aḑĭ gata, iar diamantul peste 3 ḑile.

Şi vorbind, aranja pe o masă de marmură cele de trebuinţă.

— Şi acum priveşte ḑise Sibocis — în mercuriu veĭ pune $S.^4$ $C.^2$ apoĭ turnându-l în ulcele, îl veĭ aşeḑa în puternicul foc al acestuĭ cazan, atuncĭ, până ce focul nu are putere. Incălḑirea trebue să meargă gradat. După 6 oare veĭ pune în fiecare ulcea 20 gr. formalin bicarbonat, care va

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://cimec.ro/ro/mdrr1901_1932

absorbi asudala mercurului și prin asta lustrul aurului va fi mântuit.

După un interval de 8 oare, veĭ turna încă în ele din fluidul din acest borcan a cărui preparare cade sub esplicație separată și atunci aștepți împlinirea terminului.

Și el turnă mercuriul în ulcele, își puse o larfă pe față, le așeḑă apoĭ cu niște clește lungĭ în cazan la locul făcut anume pentru acest scop.

Apoĭ închiḑênd capacul cazanului și luându-și larfa sĕ apucă de prepararea diamantului.

Uite — Raucas, aicĭ lucrul e maĭ ușor. Alegĭ o bucată de cărbune vechĭu și întreg; îl moĭ un sfert de ceas în mercuriu.

Îl prinḑĭ apoĭ în clește și îl bagĭ în platină topită.

Vorbind a luat o bucată de cărbune și l'a băgat în mercuriu, apoĭ după un sfert de ciaș luându-l în clește l'a muiat într'un vas ce era la foc și în care era platină topită.

Scoțêndu-l, cărbunele era învĕlit într'o scoarță tare, de platină.

A luat apoĭ un fel de instrument, care consta din 6 plăcĭ groase, de metal tare, carĭ formau un hexaedru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/?p=1901-1932

Deschise o placă și așeză cărbunele în mijloc, apoi a închis hexaedrul de nou.

— Acest hexaedru — a continuat el — îl așezi în cazanul mărginaș între cele 6 resorturi puternice, carî strîng plăcile cu o putere colosală spre centru. Cu cât cărbunele sĕ transformă, devine mai mic, dar și plăcile devin cu atât mai strînse.

Așeḑându-l aicî, ca temperatura să fie de 80 grade la fiecare oară, șurubul scapă un dinte și prin aceasta căldura crește cu 55 grade.

Tot așa până la 870 grade. De acolo, căldura va crește cu 170° mai mult la oară. La 85 de oare diamantul va fi gata.

Sibocis vorbia cu atâta siguranță și convingere, că toate îndoelile luĭ Armand au dispărut.

— Și acum, — continuă el, — până ce va fierbe aurul, vino în laborator, vom lucra altceva.

Dar — mai întâĭ, ca să nu fiĭ curios, îțĭ voĭ arăta aur făcut deja după acest metod!

Și Sibocis trase un pulpit mare din masa laboratuluĭ, care era plin cu drugĭ groase de aur.

Armand a luat unul și la esaminat.

— Și ce preț are aurul, cât sĕ face deodată în ulcele? întrebă Armand.

— Aceasta depinde dela calitatea mercuriuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/md/1901-1932

De regulă, scot din ele aur în preț de 300 de mii de franci, deodată.

Sibocis îi arătă apoi o mulțime de diamante strălucitoare unele mai mici, de mărimea alunelor, altele cât nucile.

La olaltă, representau o avere fabuloasă. După aceea Sibocis la purtat opt oare dearêndul, pe la câte cărți, aparate și recepte.

— Da toate sunt frumoase! — dise Sibocis, — însă am ceva mult mai minunat. Asta va cădea în cadrul științelor medicale.

Și el s'a dus în coridor, de unde a întrat într'o încăpere laterală. Nu peste mult s'a reîntors aducêndu cu sine iedul cel avea dela Lodo, și care crescuse frumos. Venind, să așeză pe scaun, pe când Armand îl privia cu curiositate.

Sibocis a luat apoi un cuțit și a deschis arterele iedului, din cari țișnea sângele șiroae, strecurându-să într'un vas de argint.

Iedul sta liniștit, nu simția nici o durere. Când sângele s'a scurs tot din vinele lui, a plecat întâiu capul apoi a căḑut pe podine.

— Ce crezi Raucas, — ce să va alege din el?

— Tocană — rĕspunse Armand glumind.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuresuroridin1901-1932

Poate, — să poate, dar nu acum. Poate când va fi țap bătrân.

Armand și-a căscat ochii mari, neîncrezător.

— Tu nu crezi, dar vei vedea. Acum, iedul va sta o oară așa, ca să moară deplin, iar sângele scurs să se închege.

După aceastea el sa spălat pe mâni, apoi a condus pe Armand în odaia vecină, unde îi aștepta masa încărcată. După ce mâncară, să reîntoarseră în laborator.

— Ce zici Raucas? oare e mort acum iedul întru adevăr?

— La tot casul — răspunse Armand.

— Bine, — el va învia!

Luă atunci o sticluță, turna din ea vre-o cinci picuri de fluid roșietic în sângele închegat, care a început să fiarbă. Atunci a turnat sângele într'un fel de pumpă, a cărei capăt așezându-l la arteria tăiată, înduse sângele în corpul cel mort.

Iedul și-a deschis atunci ochii împăingeniți. După aceia a încercat să se ridice, dar Sibocis îl reținea cu genunchii. După ce sângele a fost îndus în corp, el a luat un fel de fluid cu care a uns locul unde arteria era tăiată și sângele s'a oprit de a curge, iar rana s'a închis.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Peste 5 minute iedul săria voios prin laborator.

Atunci Sibocis, esplică procedura sa şi felul preparării fluidelor, ce le-a folosit.

— Şi acum — dise Sibocis — cred că e destul pentru astăzi. E târziu, va fi bine să ne culcăm.

Şi luându-şi adio Sibacis a intrat în odaia sa de durmit.

Armand a stins lampioanele şi a intrat şi el în odaia lui.

Aici s'a tolănit obosit pe sofă. Gândurile lui îl duceau departe-departe în ţara lui.

De odată el s'a sculat, s'a pus la masă şi luând un bilet a scris pe el următoarele:

Scumpa mea Lanca Mela!

Convingându-mă că într'adevăr, atunci când te-am văḑut în fereastră, nu m'am înşelat; că spiritele noastre s'au recunoscut, şi simţind că iubirea de atunci, în mine există şi acum în aceia-şi măsură, m'am decis să îţi scriu. Nu te mira, cum a ajuns scrisoarea aceasta pe masa ta, veĭ şti totul la timpul său. Destul să ştii, că eu ţi-o scriu din depărtare colosală din Asia, şi că prin ajutorul ştiinţeĭ a ajuns la tine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în curênd ne vom revedea; atunci, dacă te veĭ învoi, te voi cere de soție dela părinții tei, și sunt sigur că vor primi rugarea mea.

Am aflat că acum te numești Laura. Eu port acum numele de Armand.

Intêmplarea din Memphis, o știu dintr'un vis. Atunci nu am putut fi unul al altuia dar acum nu avem pedeci. Așteaptă deci liniștită; sosind din călătoria aceasta necĕsară, mĕ veĭ vedea.

Până atunci Dḑeu te păzească!

„*Borino*“

Sfêrșind scrisul, puse douĕ degete pre scrisoare și concentrându-și toată puterea de voință rosti cu glas tare:

„Doresc, — voesc cu toată stăruința, ca acest bilet să fie transcris de spiritul meu, pe timpul somnului meu — în odaia Laureĭ pe masa eĭ de scris.“

După asta s'a culcat și a adormit într'un somn lin.

* * *

Era o dimineață frumoasă de Maĭu.

Ceĭ doĭ locuitorĭ aĭ peșterei, după ce dejunară, eșiră ca sĕ facă o preumblare prin codriĭ înverḑiți.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaferestrei.ro/arhivaromanului1901-1932

Trecură pe lângă isvor, pe la casa Lodeï, unde se opriră puţin apoï coborîră spre poalele munţilor.

Oraşul Tiflis apărù în depărtare, scăldat în razele de soare.

Eï povestiau botanisând. Sibocis aflase de potrivit timpul ca să-ï deie luï Armand ultimele instrucţiunï, ne maï avênd decât vre'o patru ţile până la reîntoarcerea în Europa.

Astfel merseră cam douĕ oare. Atunci le lovi auţul niște glasurï vesele de femeï, ce adunau fragï şi bureţï.

Sibocis s'a oprit. Nu-ï permis — ţise el, — să fim vĕţuţï. Ne ascundem în acest tufiş, până ce trec. Şi s'a culcat pe iarbă, după tufişul care îl acoperia destul de bine. Armand s'a aşeţat lângă dênsul.

Nu preste mult, trĕcu o grupă de fete tinere pe cărărușa ce ducea pe coasta munteluï. Ele purtau coşurï, pline de fragï şi împodobite cu florï.

Îndată după ele a urmat altă grupă; unele veniau singure, aşa cum sĕ împrăştiaseră culegênd fragï. Apoï totul s'a liniştit.

Eï voiau tocmaï să-şï urmeze calea când a apĕrut pe cărare o fată, care rĕmăsese maï în

Muzeul Digital al Romanului Românesc

urmă. Ea venia încet și gânditoare — cântând cu glas încet.

— Ascultă Raucas, ḑise Sibocis, iată aĭ ocasiune să-ți încercĭ puterile.

Staĭ în drum și cearcă de fă cu dênsa ceea ce eu fac cu Lodo. Să o adormĭ!

La asta gândise și Armand. S'a ridicat deci încet și ducêndu-sĕ la marginea cărăreĭ s'a răzimat de un arbore, cu fața spre partea de unde venia femeia care nu presimția nimic.

Armand și-a încrucișat brațele pe pept, iar ochiĭ luĭ luară un lustru sinistru.

Când țĕranca era de vre'o 100 de pașĭ departe de Armand, l'a vĕḑut cum sta rĕzimat și o privea cu ochĭ scânteietorĭ. Nimic nu i-a părut curios, decât presența unuĭ bărbat tînĕr, dela oraș, în acest codru. Și ea sĕ apropia mereu.

Insĕ la fie care pas ce-l făcea simția în corp o oboseală ce o cuprinde, apoĭ un fior cald în tot trupul.

Privirea însă nu și-o putea lua de pe eĭ.

Pășind îșĭ ținea privirea țîntă în ochiĭ luĭ Armand.

Când a fost de cincĭ pașĭ, Armand a ridicat brațul drept, cu un gest poruncitor:

— Dormĭ! ḑise el — dormĭ fată!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

Țĕranca s'a cutremurat o clipă, a trĕsărit s'a apropiat șovăelnic și — apoĭ a încremenit în loc. In ochiĭ eĭ era întipărită o frică sfioasă, ochiĭ i-sĕ îmbujorară de o rumeneală bolnavă, talia îĭ înțepeni. Era adormită.

— Bravo — bravo — Raucas, — strigă Sibocis apropiindu-sĕ.

Eștĭ meșter. Bravo. Acum întreabă-o!

Armand a luat-o de mână, fata a tresărit din nou și a clipit din ochĭ odată.

Cum te chiamă? a întrebat el.

Ea nu rĕspunse.

Vorbește! Voesc!

— Sofia!

— Spune-mĭ Sofio! poțĭ rĕspunde întrebărilor mele?

— Așa cred — rĕspunsĕ Sofia?

— Îndreaptă-țĭ privirea spre Erivan, Scutari, Constantinopol și te oprește în capitala Românieĭ.

— Bine, murmură dînsa.

— Veḑĭ?

— Da.

— Mergĭ la Bazarul din strada principală, întră în etajul prim!

— Bine!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce vedĭ?
— O femee!
— Cum e?
— Blondă — înaltă.
— Bine. Pe dênsa o caut. Ce face ea acum!
— Şede pe un scaun şi plânge.
— Plânge? Nu aĭ putea şti de ce?
— De dor.
— Şi cuĭ îĭ poartă dorul?
— In mână strînge o scrisoare,— ceteşte într'una.
— A cuĭ e scrisoarea?
— A ta.
— De ce plânge?
— De nĕcaz.
— De unde îĭ vine nĕcazul?
— O altă epistolă ce zace pe masă.
— Ceteşte-o!
— E un bilet scurt, conţine numaĭ atât:

Scumpă Laură!

Ĭţĭ aduc la cunostinţă că m'am hotărît ca cununia noastră să nu o maĭ amîn. In Septembrie vom ţinea-o.

Te sărută al tĕu logodnic

Alesandru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/mdr/1901-1932

— Aşadară e logodită?

— Da — de doi ani aproape.

— Bine — îţi mulţămesc. Acum mergi ca să-ţi ajungi soaţele! Pe drum să te trezeşti apoi!

Sofia plecă cu paşi greoi şi maşinali. Cei doi bărbaţi priviră lung în urma. ei, până ce a dispărut. Atunci schimbând direcţia, după mers de 2 ore ajunseră la peştera lor.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ibrahim, credinciosul căruţaş, fiind avisat de către Sibocis, s'a presentat la locul de întâlnire. Nu peste mult, coborî la isvor şi Sibocis.

Ibrahim să închină cu respect.

— Ibrahime, — începù Sibocis, — aï putea tu face o călătorie până în Europa?

— Cu povară?

— Da.

— De ce nu?

— Ibrahime, răsplata ta de astădată va fi îndoită. Veï avea să căştigi 3 care, cu câte 4 caï iuţi. Le veï aduce câte unul, singur, la locul ştiut de încărcare. Eu voï lăsa pe funiï, ceea ce voesc să puï în treï care.

Toate vor fi bine ferecate şi învălite. Tu peste toate veï pune apoi un acoperământ de piele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Incărcând un car, îl veĭ duce la Tiflis, de unde veĭ veni apoĭ cu al doilea, după acea cu al treilea.

Iată, îți dau bani să cumperĭ care noue și caĭ. Toate acestea vor fi ale tale. Apoĭ te maĭ așteaptă și altă răsplată!

Dicând aceastea, dete 10 miĭ de francĭ lui Ibrahim, care căscă ochiĭ marĭ.

— Ce remâne e al tău. Peste 3 dile în zorĭ de diuă, veĭ fi sub stâncă, la locul știut!

— Și prin foc! dise acesta plecând pe părău în jos.

Sibocis s'a reintors la peșteră. Peste o oară el eși urmat de Armand, care aducea pe Djened de frâu.

— Șase anĭ, — scumpul meu Raucas — 6 anĭ, și iareși ne vom revedea. Ține toate în minte câte ți-am spus — împlinește totul — studiază. Când veĭ veni îți voiu da elixirul, apoĭ bastonașul cel puternic. Până atuncĭ, orĭ ce doreștĭ, orĭ ce voeștĭ să știĭ și orĭ ce rău te-ar ajunge, tu mĕ veĭ înștiința, în decursul somnuluĭ, prin telepathie!

Tot ce îți trebue, cărți, aparate, fluide, aur, diamante, toate îți vor sosi. Cu averea considerabilă ce o ducĭ cu tine instalează-te ca un rege.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Cumpără-ți casă în locul cel mai frumos, casa cea mai pompoasă. Ține personal mare și dă pe bogatul. Așa nu se vor atinge de tine.

Laboratorul instalează-ți-l după planul ce ți-l'am dat eu. Pe drum păzește-te. Nu-i vorbă, Djened e iute — dar oamenii sunt răi. Și acum pleacă Raucas — Dțeu te povățuiască!

Armand sărută lăcrămênd mâna bătrânului său dascăl. Acesta l'a strîns la sîn și l'a sărutat pe frunte.

Armand a pornit apoi la vale prin alvia pârâului, ducând pe Djened de frâu. Il cuprinse o durere adâncă părăsind aceste locuri cu cari se familiarizase în cele cinci luni cât a stat aici și despărțindu-se de bunul său învățător care îi era ca un al doilea tată. El a mers pe jos până în drum, aici s'a încredințat apoi dacă celea două lădițe de os sunt bine legate de șea și încălecă pe Djened, care o luă în trap.

Sibocis a privit după dênsul cu ochii în lacrimi. Despărțirea îl durea mult pe bătrân. L'a urmărit cu ochii până ce Armand s'a perdut în tufiș. Apoi cu pași mărunți a luat-o înapoi spre peșteră. Părea mai încreștit la obraz, mai bătrân la mers, mai moșneag la chip.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ajungênd, s'a oprit în sală, a întors fața spre stâna Lodeï și ridicând un braț, strigă cu glas tremurător :

— Lodo, — dormï ! Vino, te chiamă Sibocis! Lodo ! . . .

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VII.

Intr'o după ameaḑă călduroasă din Iulie, doĭ călăreţi grăbeau pe drumul de ţară, aproape de capitală.

Ambiĭ erau tinerĭ, sub 30 de anĭ, primul, care părea a fi stăpânul, era pe un cal arab, iar celălalt, un fecior puternic şi îndrăsneţ, venia la doĭ paşĭ după stăpânul sĕu. De calul acestuia din urmă erau legate lângă şea, cu multă îngrijire, douĕ lădiţe de fildeş. Primul era îmbrăcat într'un costum de catifea neagră; pe umerĭ avea o puşcă preţioasă şi fin lucrată. Atât el cât şi frumosul cal arab, erau plinĭ de praf. Celălalt, servitorul purta o livrea roşie foarte frumoasă. Sĕ vedea că nu călătorise împreună cu stăpânul sĕu, de oarece nu părea aşa obosit şi prăfos.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evistatransilvania.ro/mdr 1931-1932

— Ioane — ḑise stăpânul, dat-aĭ ovĕs luĭ Djened? Ţin mult la acest cal.

— Dat, dle Armand — cum să nu-ĭ dau.

Armand fiindu-ĭ drumul prin orăşelul sĕu natal, s'a abătut pe la casa părintească. Aici a aflat pe Ioan, băiat care crescuse la casa lor şi care acum venise dela cătănie. El ţinea mult la Armand şi acum când s'a rugat de el cu lacrămĭ în ochĭ, să-l ia cu dênsul, că-şĭ va da vieaţa în orĭ ce moment pentru bunul sĕu domn, Armand l'a primit emoţionat. I-a cumpĕrat un cal şi în oraşul proxim, unde poposiră o ḑi, i-a cumpĕrat o livrea. Astfel voia el să sĕ presinte în capitală, la primul hotel.

In depărtare sĕ vedea marea de case, deasupra lor mulţimea de turnurĭ lucitoare.

Djened o luă în galop. Ioan abea putea să urmeze cu calul sĕu sborul acesteĭ rândunicĭ.

Eĭ întrară în mahalale, apoĭ trecură în trap repede pe drumul îndesuit cătră centrul capitalei.

Ajungênd la un hotel, eĭ întrară.

— Doresc să stau timp nedeterminat împreună cu lacheul meu, în hotelul acesta, — ḑise Armand hotelieruluĭ, care îĭ eşise în cale, — şi aşĭ vrea în etajul prim nişte odăĭ bine aranjate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/ro/ro1901-1932

— Puteți dl meu, — alegeți după dorință. Vino Friț, du caii dluĭ la grajdurĭ.

Apoĭ conduse pe oaspele sĕu în odăile cele maĭ frumoase.

Coborînd — hotelierul chiemă pe intendantul sĕu și-ĭ dise: Oaspele cel nou să fie prompt servit, el pare un prinț strĕin, foarte bogat.

Armand luă lădițele, le așeză într'un sertar, apoĭ după ce Ioan l'a curățit de praf, a coborît în refector.

— Ioane — dise el — îți veĭ cere mâncare și beutură — aicĭ sus — și nu te veĭ mișca din odaia primă. Nimenĭ nu va întra fără știrea mea. Tu veĭ cere numele celuĭ ce vine pentru ceva la mine. Până ce ne vom aranja definitiv, veĭ fi tot lângă mine!

Ajungênd în refector, el a cerut mâncare apoĭ s'a pus să cetească gazetele culegênd știrile și noutățile din lume, cu care el nu s'a ocupat atâta vreme.

Cătră 10 oare sara el s'a reîntors în odăile sale, și-a trimis servitorul la culcare și el încă s'a retras în dormitor.

După-ce a esaminat cevașĭ scrisorĭ ce avea la sine, a luat un bilet și a scris pe el următoarele:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdir:1901-1932

Loco, 6. Julie.

Scumpă Laură!

Adĭ am sosit din călătorie. Dorind să te vĕd, te rog ca mâne între 5 şi 6 oare după prânz să fi în fereastă. Eu voĭ trece călare pe stradă. Din cununia ta cu Alesandru, nu sĕ va alege nimic. Tu 'mĭ eştĭ destinată mie de soarte, şi sunt destul de puternic, ca să opresc această împreunare, care ţie încă îţĭ displace.

La revedere:

Armand.

Isprăvind el puse degetele pe bilet şi grăi cu glas tare:

— Voesc, ca acest bilet să fie transcris în timpul somnuluĭ prin spiritul meu, în odaia Laureĭ! Apoĭ s'a culcat.

*

Altă ḑi încălecând pe Djened şi urmat de servitor, eşi în stradă. Trecĕtoriĭ priveau în urma lor, admirând ţinuta elegantă a tînĕruluĭ şi calul sĕu de soĭ.

Armand mergea liniştit, cârmuind cu o mână tare pe Djened, care juca în mers de paradă.

Laura sta pe fereastă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Când l'a vĕḑut pe Armand, de departe, — întreg corpul sĕu a început să tremure.

El a salutat graţios, iar Laura după ce a reîntors salutul, s'a retras — căḑînd, într'un fotoliu.

Armand după o jumĕtate de oară, s'a întors la hotel.

La douĕ oare după asta, Ioan a întrat la dînsul cu un bilet.

— Dl Stein — ḑise el, — doreşte să vĕ vorbiască!

— Bine, lasă-l să între, — ḑise Armand. Atunci întră un bărbat de vre'o 50 de anĭ, făcênd complimente.

— Cum? aşa curênd dle Stein? poftiţi şeḑeţi! ḑise Armand.

— Da, dle. Conform dorinţeĭ D-Voastră, — am umblat şi am aflat, că palatul respectiv e de vêndut întru adevĕr. Preţul e de 800 de miĭ de franci, în banĭ gata. De-mĭ veţi permite, eu o să mijlocesc negoţierile.

— Cu mobile cu tot? întrebă Armand.

— Nu — dle — mobilele vor fi transportate.

— Eĭ bine, dle Stein, — te rog fă cotractul, promit suma cerută. După aceea mobilează spledid apartamentele, doresc ca în timpul cel maĭ scurt

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

să mĕ mut în casa mea. Dta mĕ veĭ îndatora, isprăvind grabnic.

Stein ştia ce însemnează asta, şi abia îşĭ putu suprima un murmur de mirare. Acest tînĕr e un Darius, murmură el, — nicĭ nu sĕ tîrgueşte. Apoĭ reluă tare:

— In 10 ḑile voĭ isprăvi totul. Sperez că veţĭ fi cu totul mulţămit.

— Iată spesele cu facerea contractuluĭ, ḑise Armand şi a scos o hîrtie de 10 miĭ de franci de i-a dat'o luĭ Stein.

Acesta holbă nişte ochĭ marĭ şi eşi complimentîndu-sĕ fericit de acest succes. Armand a coborit apoĭ în sala de mîncare.

* * *

La 10 ḑile el s'a mutat în palatul sĕu situat în cea maĭ frumoasă poziţie de pe Bulevard. Palatul era aranjat splendid şi provĕḑut cu personal, totul de-a gata. Stein a întrat în serviciul luĭ Armand ca intendant.

In seara primă el a adunat întreg personalul constătător din vr'o 15 persoane şi dîndu-le daruri le-a vorbit, promiţîndu-le bunăvoinţa sa, dacă vor şti să fie cinstiţĭ şi discreţĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/mdrr/1901-1932

Apoi s'a retras cu Stein în apartamentele sale, dând voe liberă personaluluĭ sĕu, ca să-şĭ petreacă în noaptea asta, cu vinurile şi mâncările din pivniţele palatuluĭ.

Era entusiasmată întreagă servitorimea; toţĭ legau marĭ speranţe de viitorul lor.

— Dle Stein, — ḑise Armand intendantuluĭ sĕu, când erau singurĭ, — noĭ vom cina aḑĭ împreună. Sunt foarte mulţămit cu Dta.

— Acest lucru mĕ face prea fericit, dle.

— Şi sperez că nu ne vom maĭ despărţi! reluă Armand.

— Stau sub poruncile D-Voastră.

— Să mergem dar să cinăm. Am să vorbesc multe cu Dta.

Şi eĭ coborîră în etajul prim, unde era refectorul.

Armand era un bun cunoscĕtor de oamenĭ. El ştia că acest neamţ -- Stein, deobligându-l devine un rob nedespĕrţit al luĭ. Orĭ cât rĕu i-aĭ face ulterior el nu va vedea decât lucrul prim, fapta bună.

Şi nu s'a înşelat. De aceea el a avut toată încrederea în acest om, vĕḑĕndu-l destul de inteligent pentru de a-l înţelege.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndrc1901-1932

Ajungênd decĭ în refector, Armand s'a decis să-ĭ vorbească serios despre planurile sale.

— Uite dle Stein, dta eştĭ acum secretarul meu, mâna mea dreaptă şi încă nicĭ nu ştii a bună seamă cine sunt eu.

— Atâta ştiu rĕspunse Stein, cât spun şi ḑiarele despre Dta.

— Cum? ce ḑiare?

— Cele maĭ nouĕ. Eată de esemplu unul, — şi scoase din buzunar un jurnal.

— Ceteşte, — ceteşte-mĭ dle Stein, — sunt curios mult să ştiu — ḑise Armand.

— Natural, dle, că ḑiarelor nu le poţĭ da creḑĕmênt, — însĕ iată ce ḑic:

— „Eroul ḑilei", — astfel întitulează ḑiarele notiţa lor.

„Inainte cu 2—3 anĭ, cercetase cu diligenţă „universitatea din oraşul nostru, un tînĕr din fa„milie aristocrată, foarte inteligent, dar sĕrac. De „aceea el trăia retras, ocupându-sĕ cu studiĭ pro„funde, de unde apoĭ colegiĭ îl numiau „filosoful". „Acest bun tinĕr absolvă cu succes eminent şi „apoĭ dispărŭ din capitală.

„A fost chemat grabnic prin o telegramă în „America, unde avea să moştenească dela un un-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ovstatransilvania.ro/mdr 1901-1932

„chĭu al său o avere fabuloasă. De câteva săptă-„mâni acel tînĕr s'a reintors în capitală cu moşte-„nirea sa. A locuit în primul hotel, iar maĭ alaltăerĭ „a cumpĕrat prin mijlocirea agentuluĭ Stein, pala-„ţul cel maĭ splendid de pe Bulevard, unde s'a şi „instalat. Prin saloane e la ordinea ţileĭ această „stea. Felicitările noastre favoritului sorţiĭ!"

— Bravo! — admirabil, — strigă Armand mulţumit.

— Cum, — întrebă Stein, e adevĕrat ce sĕ spune aicĭ?

— Nu întocmaĭ, însĕ este şi adĕver şi tocmaĭ aceasta era ce voiam să-ţĭ spun, ca să ne înţe-legem. Ocupă decĭ loc şi vom povesti, după ce vom mânca.

Şi s'au pus la cină, iar când gătară Armand povesti pe scurt secretaruluĭ său, toate întêmplă-rile miraculoase prin carĭ a trecut.

Un lucru a lăsat neamintit numaĭ, — anume, că Sibocis pregătea aur şi că acest meşteşug îl va practica şi el.

In locul acesteia nevoind să sĕ pericliteze, el a spus că Sibocis, adunase în Indiĭ cu ştiinţa lui o avere mare şi nesecată, al căreĭ moştenitor este el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdir.1902-1932

Stein a rămas uimit la auḑul acestor minuni. De acum el a început să vadă în stăpânul său un semiḑeu, şi î-l iubia atât pentru ştiinţa cât şi pentru bunătatea luĭ.

Armand a cetit în ochiĭ luĭ şi s'a convins că acest om e un tesaur pentru dênsul.

S'a încreḑut decĭ deplin în el, de aceea a continuat destăinuirile.

— Cum veḑĭ decĭ, Dle Stein — eu am luat un angajament, — acela de a continua ştiinţa sublimă, dată mie înprumut, până la regenerarea luĭ Sibocis. In curênd vor sosi carêle trimise de Sibocis cu aparatele şi cărţile de studiu. Pentru aceasta îmĭ trebue un laborator bine arangiat, cu întrări secrete — ca să nu fiu conturbat; o sală retrasă şi ascunsă. Îmĭ trebue decĭ un zidar iscusit şi un mechanic. Aĭ sĕ mi-ĭ câştigĭ, nu-ĭ aşa Dle Stein?

— Negreşit Dle — negreşit. Mâne la 10 oare vor fi aici. Insĕ îmĭ spuneaţĭ că trebue păstrat secretul. Cum va fi cu aceştĭ lucrătorĭ dară? Eu numaĭ pentru mine pot garanta, cât despre eĭ — aceia pot să divulgeze lucrul!

— Despre asta mĕ îngrijesc eu, mâne veĭ fi de faţă şi veĭ vedea — rĕspunse Armand.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cvvcatransilvania.ro/mdrr 1901-1932

Ei mai povestiră timp îndelungat, când apoi Armand a concediat pe secretarul său și s'a retras.

*

— Altă ḍi la 10 oare dimineața, Stein anunță, că meșterii ceruți au sosit. Armand a cerut să intre mai antâi zidarul.

Stein conduse în sală un tînĕr de 23 de ani.

— Dta eștĭ zidar? — întrebă Armand.

— Da, D-le și vĕ stau la dispositie!

— Poftește decĭ ocupă loc, vom povesti despre o întreprindere mică, — și el arătă tînĕruluĭ un scaun aședat față cu dênsul.

— Voesc anume, — continuă el, — ca să modific ceva în castel, voĭ să zidesc câteva ușĭ și să fac altele.

Și până ce vorbia, el pĕtrundea cu privirea ageră în ochiĭ juneluĭ zidar. Acesta a început să sĕ neliniștească.

— Apoĭ voesc, — continuă în același mod Armand, — voesc să întroduc sonerii mai moderne, de aceea am chemat un mechanic. Impreună veți face acest lucru. . . .

Dar tînĕrul nu mai asculta. El deveni palid și sĕ forță ca să sĕ scoale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Dormi! — strigă atunci Armand, ridicând o mână deasupra capului blond al zidarului.

— Dormi. Îţi poruncesc!

Şi tînărul închise ochii lăsând să-i cadă braţele în jos.

Stein era cuprins de mirare. La asta nu se aşteptase. Mai mare a fost mirarea lui când Armand a poruncit tînărului să se scoale şi să răspundă.

— Cum-ţi-e numele? — întrebă Armand pe ipnotizatul.

— Petru — răspunse acesta stând înlemnit în picioare, cu privirea fixă în ochii lui Armand.

— Spune-mi în ce loc ar fi mai potrivit să facem ceea ce doresc? Priveşte castelul!

— La aripa stîngă, — răspunse acesta fără a privi într'acolo.

— Dar ştii ce vreau să fac?

— Da, — voeşti o sală, un laborator cu intrări secrete.

Stein stătea înlemnit la o parte. Armand întrebă de nou:

— Şi poţi face?

— Dacă poruncşti!

— Voesc negreşit să am acel laborator. Împreună cu soţul Dtale, în cât timp aţi putea găta?

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Mâne seară va fi gata.

— Aveţi instrumente?

— Vom aduce, adeca vom trimite după ele.

— Bine. Acum mergi în odaia ultimă de la aripa stângă. Acolo să aşteptaţi!

Zidarul eşi pe o altă uşe cu paşii lini şi înţepeniţi.

— Acum dle, să adresă Armand secretarului, adu-mi şi pe mechanicul Dtale.

Stein întră cu mechanicul, un bărbat ca de 30 de ani — cu barbă neagră.

Scena de mai înainte să repeţi, cu deosebirea că mechanicul fiind mai puternic dela fire a resistat mai mult curentului magnetic ce-l învălia prin privirea lui Armand. După ce i-a dat poruncî, Armand s'a întors către aripa stângă şi ridicând un braţ, a rostit cu glas poruncitor următoarele cuvinte: Petre, reîntoarce-te de unde ai plecat!

La câteva minute Petru a întrat în aceia-şi ţinută şi nebăgând în samă pe ceî din jur — s'a oprit înaintea lui Armand.

— Scrieţi celor de acasă, ca să predeaţ instrumentele de trebuinţă servitorului meu!

Ceî doi ipnotisaţi să aşedară la masă, începând să scrie. Când au isprăvit s'au pus de nou în aceia-şi poziţie de mai nainte, apoi la porunca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista „Sburătorul” 1901-1932

lui Armand, să retraseră în odaia unde s'a retras mai înainte Petru, fără să ştie unul de altul, fără ca să să observe.

Peste o jumătate de cias lucrurile cerute, erau aduse şi transportate la locul destinat.

Atunci Stein şi Armand s'au dus la ceĭ doĭ meseriaşi carĭ dormiau în somnul greu şi obositor, unul pe sofă şi celalalt pe pat.

La întrarea lor să ridicară pe dată.

— Iată totul dise Armand. Ştiţi dorinţa mea, lucraţi dar.

Ceĭ doĭ ipnotisaţi s'au apucat de lucru, fără să să vadă. Stein privia la dênşiĭ mirat peste măsură.

Armand l'a chemat cu sine şi s'au depărtat amêndoĭ.

— Şi nu să vor trezi? — întrebă Stein eşind.

— Nu, — dênşiĭ vor face un lucru minunat, în timp scurt. — Acum te rog, spune să prindă la trăsură. Vreau să ies!

Stein eşi să deie poruncĭ, iar Armand şi-a schimbat vestmintele, îmbrăcêndu-să de paradă.

Când trăsura s'a oprit la trepte el s'a urcat în trăsură luând şi pe Ioan cu sine.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La o săptămână după aceste, laboratorul luĭ Armand era aranjat. Ibrahim a sosit şi aparatele au fost transportate în taină, prin uşa secretă în sala cea ascunsă.

Nimenĭ nu ştia afară de Armand şi Stein ce conţineau acele pachete şi unde au fost aşeḑate.

Aranjamentul era minunat, după modelul laboratoruluĭ din Caucaz.

Toate întrările erau secrete şi sĕ deschideau invisibil. Armand, deplin mulţămit, a cinat împreună cu intendantul sĕu.

— Ştiĭ că mĕ însor dle Stein?

Stein a rĕmas surprins.

— Da — crede ce-ţĭ spun. Dumineca ne presentăm la altar, cu frumoasa mea Laura.

— Cu fiica ministruluĭ? dar aşa-mĭ pare că dênsa era logodită!

— Da era, — dar a trecut totul. Laura nu maĭ are inel de logodnă. Cred dară, că nu-mĭ veĭ refusa serviţiul ca prin cunoscuta Dtale desteritate, să cârmueştĭ lucrurile aşa, ca toate sĕrbările să fie splendide şi demne.

— Dumneḑeu cu noĭ — ḑise Stein cu glasul luĭ blăjin.

— — — — — — — — — — — — — —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvane.ro/index1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VIII.

Trecură trei ani în cari toate aşteptările lui Armand s'au împlinit.

Trăia în neţărmurită iubire cu Laura lui şi aveau un băieţel, care acum era de doi ani.

In ăst răstimp Armand îşi continua studiile şi lucra în laboratorul său, unde adeseori ducea şi pe Laura, căreia îi plăceau mult esperimentele interesante şi complicate. Stein iară, îşi împlinea cu devotament datorinţele în conducerea castelului.

Intr'o sară liniştită de primăvară, Armand şi Laura erau împreună în odaia de scris.

Armand isprăvise pentru astă-dată cu scrisul şi să recrea povestind cu nevasta.

— Precum vedi dragă, — începu Armand, eu cu ideile şi planurile mele nu pot păşi de-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

odată în public. Oamenii nu m'ar înțelege, ori m'ar înțelege rău, și succesul nu mi-ar fi asigurat. Eu voesc că lumea să mĕ priceapă și să sĕ fericească.

Trebue prin urmare să-mi împart ce am de spus în mai multe cărți.

Iau partea primă, cea mai simplă, cea mai ușoară și o țĕs într'un roman scris după gustul lor. Aicĭ presint știința mea, ca chipul unui vis frumos, dar vis....

In al doilea spun mai mult, în al treilea și mai mult, ba presint teorii serioase și așa mai departe. Apoi vor urma cărțile științifice clare și netede după rĕspândirea cărora voĭ vorbi în întruniri publice, voĭ deschide o școală, voĭ crește apostolii științeĭ mele și voĭ rĕspândi-o în lume. Atunci apoĭ, când voĭ vedea, că lumea merită binefacerile mele, ca un Dumnedeu le voĭu împărți elixirul eterneĭ tinereți și puterea adunată în aparate și transportabilă. Vom înălța pe altarul cuvenit: *mintea.*

Puterea, prin ajutorul căreia munții sĕ vor nivela, pământul va deveni o grădină mare în care mările nu vor avea loc decât în canale folositoare și făcute sistematic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Omenimea perfecționând științele spiritiste își va deschide calea spre stele, va lega relații cu locuitorii altor planete. Atunci apoi omenimea a tot puternică, din sinul căreia viițiile, luptele vor dispărea, lăsând loc științei, va fi perfectă și fericită, bisericile vor fi școli, alumnee, în cari statuele de aur ale lui Sibocis și Raucas vor sta lângă olaltă ca idolii omenimei culte.

Ochii lui scânteiau fantastic când vorbia. — Laura îl privia uimită și cu admirație. Vedea posibilitatea acestor lucruri, dar nu credea.

— Și ce scrii acum Armand? — a întrebat Laura.

— Un roman, o povestire vagă, dar simburile unui lucru mare.

— E gata?

— Aproape de sfîrșit — a răspuns Armand.

— Și ce titlu poartă?

— „*O lume nouă*“ — răspunse el.

— Ah! — „O lume nouă“ — sună bine! Nu vei binevoi, să-mi schițezi conținutul?

— De ce nu, scumpa mea, — de ce nu? Eată:

— Eroul acestui roman e un june filosof, talentat, însă foarte sărac. El studiază, luptă, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Băietul, orfan și părăsit, cade în miserie și desperare. Intr'o seară — apare înaintea lui mamă-sa de mult moartă și îl încurajează.

Ea îi descopere un secret sfânt, prin care fiul său va deveni bogat și stimat.

Ea îi spune anume, că la polul nordic și sudic sunt teritorii vaste și roditoare locuite de semeni de ai nostrii, însă mult mai civilisați decât noi. Dênsa îi esplică lucrul așa:

Globul nostru, fiind turtit la două capete, părțile turtite stau mai aproape de focul dătător de viață, ce e în centrul pământului și așa acolo clima e suportabilă, pământul roditor, dar e întunerec etern.

Venind dela pol spre ecuator, clima devine nesuportabilă, ceea-ce provine de acolo că aceste părți în urma turtirei inevitabil trebue să se fi ridicat mai mult, așa că sunt cele mai depărtate de focul trăitor în centrul globului nostru. Aceste inele de ghiață ne despart pe noi de semenii nostri dela poluri.

In vremuri vechi când globul nostru nu se recise, locul acum înghețat era încă roditor, ceea-ce arată mamuții aflați sub câmpiile de ghiață ale Siberiei. Insă cu încetul pământul s'a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

răcit, focul s'a apropiat mai de centru şi aceste locuri deveniră reci şi nesuportabile. Vietăţile se traseră mai spre nord, şi mai spre sud pe când inelele despărţitoare, de ghiaţă, se tot lărgiră.

Atât descopere spiritul mameĭ, fiului său.

Apoĭ îĭ spune că el să descopere lumeĭ acest secret şi omenimea îl va preamări şi îmbogăţi.

Dar resultatul a fost de tot contrar. Lumea e dedată a-şĭ restigni şi ucide cu petriĭ mântuitoriĭ săĭ. Aşa a fost aceasta şi înainte şi după Christos.

„Lumea l'a declarat nebun şi el a murit într'o casă de alienaţi.“ —

Eată schiţa romanuluĭ. N'am decât — prelucrându-l, să întreţes tratamente despre spiritul omului-ĭ, şi să fac pe eroul romanuluĭ, să primească de ale sale acele ideĭ. După acest roman vor urma apoĭ altele.

— Mie, — observă Laura, — îmĭ pare curios, că acel tinĕr e în întreprinderile sale, un om analog ţie. El încă prin miracule se ridică, apoĭ ajunge în casa de nebuni. Nu s'ar putea cumva, să păţeştĭ şi tu aşa cu descoperirile tale?

— Nu, — răspunse el, — de oarece eu îmĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/muzeu/1901-1932

pregătesc terenul, eu me ridic cu încetul. Am ales anume acest subiect ca să arăt greşala lumii, pentru ca să sĕ feriască de ea în viitor. De acum, planul meu e sigur!

— Eu totuşi pare că mĕ tem, Armand.

— Nu fi copilă! — o mângăia el îmbrăţişându-o. Nimic, nimic nu mĕ poate atinge. Sunt pe cale să fiu puternic ca şi însuşi unul Dḑeu. Eu singur pot ferici omenimea, dar o pot şi nimici. Singur aşi putea purta rĕsboi cu şepte împărăţii. Nicĭ o putere nu mĕ întrece dacă am în mână secretul vieţii eterne. Şi nu va trece mult până atunci.

— Dar — spune Armand, nu îţi pare prea repede ruperea dintre om şi Dḑeu? De puternicul destin nu te temi?

— Nu! — orĭ cât ar voi acela, căruia oamenii îi ḑic — Dḑeu, — orĭ cât ar voi, să mĕ abată din calea mea nu poate. — Destinul? O! destin nu esistă. Fiecine e stăpân peste destinul sĕu. Nu, Laura, nu te teme, sunt prea puternic!...

N'au maĭ ḑis nimic. Stăteau tăcuţi şi înspăimântaţi par'că. Luĭ Armand îĭ venea că totuşi, poate e prea încreḑut, iar Laura, cuprinsă de o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
nev.stetranslivoma.ro/mdrr1901-1932

presimțire sinistră începù să tremure. De odată l-au străbătut fiorii și pe Armand. Devenise palid.

— Ce s'a întîmplat? — s'au întrebat de odată. Nu a rĕspuns nicĭ unul. Purtați pare că de-o putere străină s'au sculat de odată și s'au dus în dormitor. Pe masă ardea lampa și lângă lampă au aflat o scrisoare.

Armand a cunoscut-o, era de la Sibocis, trimisă prin telepathie. A luat-o tremurînd, dar numaĭ peste câteva minute a îndrăsnit să o cetească. Conținea următoarele:

„O esplosie teribilă a cazanuluĭ celuĭ mare „mi-a mutilat corpul într' atâta, că abia cu celea „maĭ marĭ sforțărĭ ale științeĭ mele mĕ pot sus„ține în viață. Dar asta nu va dura mult, abia „maĭ pot trăĭ 10 ḑile. Ca să mĕ veḑĭ încă odată, „și ca sĕ-țĭ predau elixiriul perfecționat și ca „să-țĭ pot esplica modul cum puterea sĕ adună „și sĕ transpoartă, vino în graba cea maĭ mare „în Caucaz. Când aĭ putea veni în 10 ḑile, totul „va fi mântuit, altcum nu, de oarece nu pot nicĭ „scrie, nicĭ voința nu mi-o maĭ pot forța să mĕ „asculte. Grăbește!

Sibocis.“

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Armand cetind scrisoarea rămase înlemnit, apoĭ căḑând pe un scaun, schimba feţe. Laura săŭ la el spăriată, şi strîngêndu-'l în braţe îl scutara, temêndu-sĕ ca să nu îl lovească apoplexia.

Ear energia luĭ a revenit, el s'a ridicat şi apĕsă o sonerie atât de nervos, cât Stein a întrat alergând la dînsul.

— Iute, să-mĭ înşĕleze pe Djened, plec în Caucaz!"

— Acum? — întrebă Stein mirat.

— Da, — e pericol — Sibocis e pe moarte. Grăbeşte — orĭ ce clipă e scumpă acum.

Peste 10 minute el a încălecat pe Djened, după ce a sărutat pe Laura şi pe copilaşul sĕu.

— Dle Stein, — ḑise el — te rog, grijeşte-mĭ ale mele până vin. O lună voĭ fi departe."

Apoĭ a eşit în galop urmat de Ioan, care la porunca luĭ Stein sĕ armase şi încălecă pe un cal care nu era maĭ slab la fugă decât Djened.

Laura a căḑut sdrobită pe o sofă. Veḑi-veḑi soartea! a ḑis ea oftând.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeulromanului.ro/mdrr1901-1932

IX.

După 12 ḑile, ceĭ doĭ călăreţi întrară pe la ameaḑĭ în galopul cel maĭ mare, în Tiflis.

De aicĭ au apucat drumul cunoscut spre peştera luĭ Sibocis. Armand era desolat, deoarece ştia că Sibocis e mort, împreună cu celea două secrete. Atâta speranţă maĭ avea, că esplosia nu va fi nimicit totul în sala mechanismelor şi aşa el va afla beţigaşul cel cu puterea nemărginită, a căruĭ manuare o ştia; iar elixirul îl va afla sau prin vre-un semn pus de Sibocis, sau în receptele luĭ.

Cât despre moartea magistruluĭ era convins. In sara a 10-a, pe când sĕ culcase, s'a ivit într'un colţ al odăiĭ unde voia sĕ sĕ odichnească, umbra luĭ Sibocis mutilată grozav, şi după ce i-a făcut un semn de adio, a dispărut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/an-1902-1932

El mergea deci tăcut și îngândurat, urmat de Ioan, care abia știa unde să duce.

Ajungênd la părău, Armand o luă prin alviă în sus: Ioan îl urma nedumerit.
Când au ajuns însă pe la isvor, luară caii de frâne și porniră pe drumul cunoscut la peșteră.

Pe când Armand era foarte agitat și inima îi bătea tare, lui Ioan îi părea că visează. Dar n'a grăit nimic.

In sale luminile ardeau, cu toate că nu era nimeni în ele. Armand a deschis ușa laboratorului și atunci îl lovi în față un miros greu de sânge și de hoit.

A deschis ventilatorii, apoi a întrat. Pe pardiment zăcea un corp înform, o jumătate de om, care abea să putea recunoaște. Era Sibocis, care să târîsă din sala mechanismelor în laborator, ca acolo să-și mai trăgăneze viața încă 10 ḑile.

Ioan s'a retras doi pași spăriat, dar Armand îngenunchiă, — pipăi mâna și corpul iubitului său învățător, murmurând: „E mort, de alaltăeri, vedenia nu m'a înșelat.“

Atunci prin ajutorul lui Ioan a pus corpul pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigital.ro/ro/rdr1901-1932

masă, a adus din sala mechanismelor, care era total devastată, rămăşiţele de corp ale luĭ Sibocis, le-a pus la locul lor, a desbrăcat mortul de haĭne şi scăldîndu-l într'un fluid, care oprea putrezirea luĭ pe miĭ de anĭ, l'a înbrăcat în haĭne de sărbătoare. Apoĭ l-au aşĕdat într'un sicriu de metal.

— „Dormĭ — iubitul meu binefăcĕtor, dormĭ în etern. Nu te-am putut revedea în viaţă; tu ştiĭ, că eu nu sunt de vină. — Adio! Adio bunule Sibocis.“ Şi Armand a sărutat lăcrămînd mâna mortuluĭ, apoĭ a închis sicriul, l'a aşĕdat la locul ce şi-'l destinase Sibocis spre repaos corpuluĭ sĕu. Acest loc avea forma uneĭ capele, ce sĕ deschidea din coridor la dreapta.

Când au aşedat sicriul pe catafalcul încărcat cu pietri scumpe, din internul catafalculuĭ a început un cântec ca de organe, lin şi dureros. O armonie lină, plină de jeluire, a căreĭ accente sĕ nuansau mistic în amestec cu echoul capeleĭ de sub pământ; sĕ asămăna cu musica organelor de şi era maĭ duioasă, maĭ tristă. Părea, că e un chor de Cheruvimĭ, carĭ pentru eternitate cântau acelaşĭ cântec plângător în acelaşĭ loc şi neîntrerupt.

— Ah! — esclamă Armand mirat, — el şi-a

Muzeul Digital al Romanului Românesc

pregătit musica pentru înmormêntare. Şi căḑênd în genunchĭ şi-a răzimat capul de catafalc, şi a început să plângă.

Ioan sta răzimat de părete şi privia năuc, par' că ar fi pe altă lume; a stat cam doauă oare aşa, până într'un tîrḑiu, când observă că stăpânul sĕu nu sĕ maĭ ridică, l'a agrăit.

Armand n'a rĕspuns nimic.

Atuncĭ Ioan i-a pus încet mâna pe umĕr.

— Stăpâne, — ḑise el spĕriat, — stăpâne nu mergem?

Armand s'a ridicat, sdrobit. Musica nu încetase. Cânta într'una, cântecul de mort, dureros şi lin, ca cântecul lebedeĭ ce moare.

Armand nu ştiuse nimic despre acest mechanism, decĭ a examinat întĕrnul catafalculuĭ.

Din fundul capeleĭ venia un părăieş mic, cu apă cristalină, şi trecênd învêrtea o morişcă mică, care apoĭ ţinea în mişcare mechanismul cel complicat şi miraculos, făcênd ca acest cântec de mort să nu înceteze poate miĭ de anĭ. Armand părăsi apoĭ capela cu mortul şi închise uşa de fer. Din cântecul cel etern numaĭ un murmur lin sĕ auḑia acum . . .

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaroman.ro/md11901-1932

Armand, ca să poată aranja aicĭ celea trebuincioase s'a hotărît să petreacă o săptămână în peştera din Caucaz.

Toată ḑiua lucra şi aranja prin ajutorul servitoruluĭ său, alegea receptele celea maĭ preţioase pre carĭ el orĭ nu le ştia, orĭ nu le avea şi dênsul.

Cu toate căutările înse, elixirul nu l-a aflat. Sala mechanismelor era întru atâta devastată şi surpată, încât ar fi fost imposibil să cauţĭ acolo un obiect ca beţigaşul cel preţios. A abzis decĭ de toate speranţele.

In a 5-a ḑi, se pregătia tocmaĭ de culcare, desnădĕjduit, când întreg corpul său a început să tremure agitat. Credea că e bolnav şi s'a pus în pat. Atuncĭ apărù în colţul dormitoruluĭ o umbră plină de sânge, a făcut un semn cu mâna şi a dispărut.

Armand dete un răget desperat de durere şi sări ca nebun în mijlocul odăiĭ.

Ioan sări spĕriat din pat şi năvăli în odaĭa stăpânuluĭ său.

— Ce s'a întîmplat pentru Ḑeu stăpâne? — întrebă el.

— Ah! Ioane, — dacă e adevĕrată arătarea, m'a ajuns o mare nenorocire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramania.ro/mdrr 1901-1932

El tremura în tot corpul său. Apoi cu o sforțare supra-omenească, păși în mijlocul odăii și ridicând ambele brațe spre eșire a început să strige cu disperare:

— Lodo! Lodo! ori unde ești, dormi!

Dormi — și vino la peșteră, am trebuință de tine!

Ioan, care credea, că stăpânul său aiurează, sau că și-a perdut mințile, și-a făcut cruce.

Armand alerga ca un sminţit prin odaie, cu pași agitați. Apoi crezând, că nu a provocat destul de energic pe Lodo a repetat provocarea cu energie îndoită.

Nu peste mult se auziră pași ușori dar iuți în coridor, apoi Lodo a întrat grăbită în sală și s'a oprit înaintea lui Armand.

Ioan nu înțelegea nimic și nu știa pe ce lume se află.

Atunci Armand a luat pe Lodo de mână strigându-i:

— Lodo! — vezi? Voesc se vezi!

— Vĕd, — rĕspunse dînsa cutremurându-se la atingerea lui.

— Pĕtrunde, aleargă în orașul meu. Intră în palatul meu pe Bulevard! Ce vezi?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/ro/1901-1932

— Nimic — răspunse Lodo, — totul e în liniște.

— Intră în dormitor!

— Ah! — strigă Lodo, — sânge, sânge . . .

— Ce sânge? al cui? — întrebă Armand tremurând!

. . . Laura să culcă . . . Atunci un bărbat, să strecură din ascunzătoarea lui . . . și . . . ah! . . . crimă . . . crimă . . .

— Vorbește — strigă Armand ca nebun, — vorbește, voesc să știu totul!

. . . Și acel bărbat . . . scoate un pumnal . . . străpunge pieptul celei ce doarme . . . Sângele curge . . . ea moare . . . călăul fuge... și nimeni nu-'l vede . . . totul e liniștit . . . toți dorm . . . și sângele curge . . . curge șiroaie...

— Cine-i acel bărbat — urmărește-'l, vreau! ordon!!!

— Un tînăr — înalt, — încruntat. Ah! Alexandru, e logodnicul cel dintâi; el să răsbună . . . El este, tot prințul Tumas, eternul ei ucigaș . . . îl recunosc, e spiritul din Tumas.

— Caii, Ioane, grabnic caii! plecăm! — strigă el aproape ca smintit.

— Du-te Lodo — du-te — îți mulțumesc, — a strigat apoi cu ochii scăldați în sânge.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.statranslikoma.ro/rndr1901-1932

Peste un pătrar de ară, ceĭ doĭ călăreţĭ galopau în întunerecul nopţiĭ, cu pericolul vieţiĭ lor, pe drumul strimt şi rîpos, ce duce spre Tiflis. Şi noaptea să închega pe urma lor, întocmaĭ cum asupra sufletuluĭ luĭ Armand începuse să s'aştearnă un vĕl des de înconştienţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigital.ro/ro/id/1901-1932

X.

După 11 ţile de la evenemintele aceste, ceĭ doĭ călăreţĭ, alergau nebunĭ în viscol şi întunerec pe drumul de ţară spre capitală. Armand s'a oprit în oraşul său natal, s'a dus la mormêntul părinţilor sĕĭ, unde a plâns mult şi dureros . . . .

Ioan îl aştepta la uşa cimiterului ţinênd de caĭ, ascuns de întunerecul nopţiĭ. Vêntul vĭjĭaia sinistru.

După o oară de aşteptare, legând caiĭ de un pom a întrat în cimiter.

Aicĭ a aflat pe stăpânul său tăvălit peste morminte, şi suspinând amar. L'a ridicat şi cu mult năcaz l'a scos din cimiter.

— Plecăm stăpâne, plecăm — ţise el lăcrimând, — să fim pe dimineaţă acasă! Armand s'a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ilmcr1901-1932

mai desmetecit și fără să dică un cuvênt încălecă, — iar Djened o luă de nou în galop. Cătră 8 oare dimineață el a întrat ud și plouat, cu servitorul său, pe porțile castelului. Servitorii, toți în dolîu, alergară împreună cu nemângăiatul Stein, să-i ajute la coborit. Când secretarul și-a vĕdut stăpânul, s'a tras spăriat înapoi. Armand în aceste 2 săptămâni din urmă, părea mai bĕtrân cu 10 ani. Barba îi crescuse, pĕrul îi era disordinat și presĕrat cu fire arginții.

Fața slăbită și corpul gârbovit arătau luptele sufletești și suferințele acestui sĕrman suflet.

El a observat spaima lui Stein și un suris amar îi răsări pe buze.

— Unde-i? — întrebă el de Stein.

— In sala de primire!

— Condu-mĕ dară!

— Și ei suiră treptele, tăcuți.

— Ea nu a murit îndată, — dise Stein. Cu ajutorul medicinelor Dtale ce le știam — am ținut 8 dile viața în dînsa. Abia de trei dile-i moartă! Atunci în ochii lui Armand, a răsărit o flacără sinistră, apoi un gând nefericit i-a întunecat creerul.

In sală, pe un catafalc pompos, încărcat cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

crini și roze dormia Laura, palidă și moartă, cu surisul ultim pe buze.

Armand, întrând nu a năvălit asupra sicriului, a privit cu liniște la obrazul ca de ciară al femeii sale, — ceia ce a mirat mult pe Stein.

— Să-mi aduci copilul, — dise el încet. Stein a eșit ca să aducă băețelul.

Abia a eșit el, Armand a ridicat moarta din cosciug, a luat-o pe brațe și alergă prin odăi și coridoare spre laborator. Acolo a deschis ușa secretă și suind treptele, a pus moarta pe sofă, apoi alergă înaintea lui Stein, — carea venia prin coridor cu băețelul în brațe.

— Adă-mi-l Stein, — dise el, o să-'l duc eu.

Dta grăbește, și fă pregătiri pompoase pentru înmormêntare. Mergi cu trăsura, iar în sala mortuară nimeni să nu mĕ conturbe!

Stein s'a supus sucind din cap. Când a eșit, Armand a alergat cu pruncul în brațe în laborator, și s'a închis acolo.

Intre sbuciumări teribile el pregătia instrumentele pentru un esperiment straniu.

El voia să repeteze încercarea lui Sibocis cu iedul.

Și fără să mediteze asupra urmărilor nebuneĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1801-1932

sale încercări, a luat băiatul în braţe, i-a tăiat arterele, prin cari s'a scurs încet într'un vas de argint, sângele cald umplând laboratorul cu aburi şi miros de sânge. Băiatul a început să plângă încet, dureros, privind cu ochii lui tulburi, întrebător şi mustrător în ochii părinteluĭ sĕu. Şi a plecat apoĭ micul cap de îngeraş întâiu pe umĕr, apoĭ l'a lăsat pe piept, şi-a închis ochii adormind într'un somn moleşit. Intâĭu respira greu, apoĭ tot maĭ încet, până când i-a încetat cu totul respirarea.

Armand îl privia cu ochiĭ împaingini̯ţi până când sângele a încetat. Atuncĭ l'a întins pe masă şi ocupat cu totul de lucrarea ce voia să o execute, nicĭ nu l'a maĭ luat în seamă.

Luând vasul cu sîngele ce să închegasĕ puţin a vĕrsat în el vre-o treĭ picurĭ din fluidul miraculos ce îl avea dela Sibocis, — a luat apoĭ un fel de pumpă (tulumbă) cu ajutorul căreia, punând nişte ţevi în artere a întrodus sângele în corpul Laureĭ rece şi înmărmurit. Cu rĕsuflarea înedușită aştepta clipa în care Laura îşĭ va deschide ochii. Inima îĭ palpita amenințător şi sudorile recĭ îĭ curgeau pe faţă. Dar corpul mort n'a căpătat viaţă . . . Luĭ îĭ părea că a observat trĕmuratul jenelor eĭ, îĭ părea că rĕspiră; . . . s'a plecat în

Muzeul Digital al Romanului Românesc

genunchĭ asupra capuluĭ eĭ, buzele luĭ au atĭns pe ale Laureĭ . . . Erau recĭ ca ghiața. Tot maĭ confus și amețit — o ridicat în picioare corpul înțepenit al moarteĭ și îmbrățișându-l o strigă pe nume: Laura . . . Laura! . . .

Și vocea luĭ năbușită a rĕsunat cu întreit echou în sala largă a laboratoruluĭ . . . Sinistru — înfiorător — ca glas de clopot dogit în timp de furtună. Atuncĭ în durera luĭ nemărginită, când a vĕdut că Laura nu-și deschide ochiĭ, a început să amețească — sala sĕ învĕrtia cu el, și slăbindu-ĭ puterile din genunchĭ a șovăit o clipă, apoĭ s'a rĕsturnat pe podine ca lovit de fulger.

Iar corpul Laureĭ, înțepenit, a căzut peste el, apoĭ s'a rostogolit la vre-o doĭ pași dela el.

Peste 2—3 minute, slăbit din toate puterile, Armand s'a ridicat de nou, și mângăiat pare că de speranța reușiteĭ uneĭ ideĭ noauĕ, a luat vasul de argint să stoarcă sângele îndus în corpul Laureĭ.

Dar acela sĕ închegasĕ în vine. Atuncĭ a luat un fluid gălbinĭu, și l'a îndus în corpul moarteĭ. Sângele s'a deschiegat și s'a scurs în vasul de argint. Cu ajutoriul tolombeĭ l'a îndus apoĭ de nou în corpul băiatuluĭ ca să-ĭ redea viață. Băiatul a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rămas înțepenit și rece. Atunci sala a început să se învârtească de nou, și era mai să cadă, de nu se răzima de masă. A căzut pe un scaun, și răzimându-și fruntea asudată în mâni cerca să-și adune gândurile.

Ah! — nebun — însutit nebun ce sunt!! Ceea ce voiam eu să fac, era imposibil . . . sângele ei se vărsase . . . al pruncului era străin... era sângele meu . . . Apoi corpul ei începuse deja să se descompună . . . Sângele s'a stricat mestecându-l cu al ei, cel închegat, și nu mai dă viață băiatului! . . . nebun — nebun . . .

Și a început să plângă în hohot desperat.

— Sibocis! Sibocis! sfânt măcstru, de ai trăi acum, să fi aici, să mântuești pe ai mei, să mă mântuești pe mine!

Apoi cuprins de un acces de disperare, s'a sculat dar voind să pășiască s'a împedecat de corpul rece al Laurei, s'a rostogolit peste el, și a rămas întins pe podele, fără simțiri.

In răstimp Stein, isprăvind cele ce-i concreduse Armand, s'a reîntors.

Mare i-a fost mirarea și spaima, când n'a văḑut în sală decât sicriul gol. El a întrebat de portar, dacă a eșit stăpânul? Acesta i-a răspuns negativ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revista Ardealul Românesc 1901-1932

Atunci alergă grăbit spre laborator, deschise ușa și dete un strigăt de spaimă. Cele trei corpuri erau întinse pe jos, în sângele vărsat.

Intâi a alergat la stăpânul său, și vedînd că nu-i mort, l'a ridicat pe brațe, a coborit cu el scările, și l'a culcat în patul lui.

S'a reintors apoi grăbit, a luat cadavrul Laurei, l'a coborit în sală și l'a aședat în sicriu ca nimeni să nu observe ceva.

El a vădut crima comisă de acest desperat, și ca unul care îl iubia pe Armand peste măsură, a făcut totul ca să rămână o taină pentru eternitate.

A suit deci a treia dată în laborator, a luat micul cadavru, — l'a pus pe masă și tăind corpul fraged în bucățele mărunte, le-a aruncat într'un cazan, dând putere focului prin învîrtirea unui șurub. In câteva minute corpul nu era decât cenușe.

A coborit apoi la stăpânul său, care își venise în simțiri și ședea într'un fotoliu, trist, abătut, cu fața în palme.

— Vă este rău, stăpâne? — întrebă Stein intrând.

— Puțin — dar cine m'a adus jos?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaniamilitara.ro/ro/arh/1901-1932

— Eu. — Nimeni afară de mine nu știe cele întêmplate. Crima e decî ascunsă bine, să nu vĕ temeți!

— Și cadavrele? . . .

— Mama e în sicriu, băiatul e cenușe, — dise Stein.

— Cenușe . . . sicriu, . . . cenușe, dar eu?! murmură Armand.

— Cum? Dta? . . . Dta trăești! — rĕspunse Stein, și îl privi mirat și esaminător.

— Da! . . . trăesc — trăesc, nu sunt mort... Și a început să plângă dureros.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeul.romanul.ro/mdrr1901-1932

XI.

In aceeaşi seară, — după înmormêntare Armand a eşit pe balconul din spre gradină, s'a aşêdat pe o sofă dintre plantele exotice ce împodobeau balconul şi s'a dat gândurilor sale sinistre.

Cerul era înstelat şi senin, — seara liniştită şi rĕcoroasă.

Cu privirea rĕtăcită prin stele stĕtea mut, numaĭ dureroasele gânduri întrau în creeriĭ luĭ muncitĭ, strecurêndu-sĕ prin firele cărunte din bucĭele-ĭ de pĕr, ca şi cucuveicĭ cobitoare prin umbrele unor ruinĭ de veacurĭ.

— „Ah! — uitare . . . mană binecuvêntată, — balsam vindecător pe rane sufleteştĭ ce ar arde veacurĭ fără tine . . . nu-ĭ aşa că nu poţĭ veni la mine cu darurile tale nepreţuite?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramanismanuscrise 1902-1932

— Uitare — uitare, — tovarăș nedespărțit al anilor ce sboară, . . . tu ești haină ca o conștiință mituită, ești îndurătoare ca inima de mamă.

— Leac sigur al inimilor sdrobite, de ce nu-'mĭ învĕluĭ inima în linţoliul tĕu vrăjit? De ce nu te apropiĭ? Orĭ ranele sufletuluĭ meu nicĭ tu nu poţĭ să le vindecĭ? . . .

— Nu-mĭ poţĭ vrăji sufletul, ca din durerea luĭ să nu remână decât conture șterse, ca sfinţi posomoriţi pe iconostasul uneĭ biserici de veacurĭ părăsite?

— Tu trecĭ peste lume, întocmaĭ ca Samum peste pustiile Saharei, — astupând gropile vechĭ și săpând noauĕ, vindecând durerea din o inimă pentru-ca să o muţĭ în alta!

De ce să-'mĭ lipsească îndurarea ta numaĭ mie? . . .

— Ah! iată stelele! Acolo, — da acolo e locul meu, acolo e uitarea, acolo-ĭ . . .

— Când celelalte stele toate lucesc în luciu desfătător, ce îmbată privirile pribegite spre ele, tu, pământule, — bĕtrân monument al crimeĭ, ești negru, întunecos ca noaptea ce fuge de o crimă spurcată să moară în codriĭ de mustrările inimeĭ, ești negru ca sufletul bandit, adăpat din crime.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— În lumea corpurilor cereşti nu eşti tu oare un criminal?

— Sburând prin eter, în nopţile întunecoase, tu crime cauţi, crime porţi! . . .

— Venus — Venus! amoroasă stea, care luceşti ca ochii nevinovăţiei îndrăgostite — pe razale tale aurite ridică-mĕ la tine.

— Surisul tĕu e dulce, — privirea ta, mângăiătoare . . .

— Numai în sus, la stele poţ să privesc cu speranţa mântuirei. Coborindu-mĭ privirea, nu vĕd decât un sicriu larg, în care dorm închise, — moarte, — toate ilusiile şi speranţele mele, cu durerile dulci şi fericirile dureroase de altă dată.

— Mântuire! când va face respirarea ta ghieţoasă din inima mea un sloĭ de ghiaţă? . . .

Când veĭ aşĕda corpul meu obosit în impetrita linişte a mormêntuluĭ?

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Prin frunzele de castanĭ sĕ strĕcură lin zefirul sĕriĭ . . . Ce sopteşte trecând? O poveste? povestea mea? . . . Da — da! Ascultă-o!

— „Ca o beşică de săpun aĭ răsĕrit şi prin colorile viĭ aĭ desfătat privitoriĭ, înălţându-te. Dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeul.arhivaromanului.ro/ridi-1901-1932

atunci, când erai mai strălucitoare, — te-ai lovit de crengile unui arbore. Şi beşica de săpun s'a spart. Numai copiilor le pare rău de ea!!" . . . .

. . . Da, — beşica de săpun s'a spart. Par'că aud la creştet cântecul trăgănat de mort al bătrânului dascăl care mi-a condus mâna pe linii, când m'a învăţat să scriu.

Par'că aud frecarea frânghiilor de colţul sicriului şi bulgării lărmuitori lovind acoperişul . . .

— Apoi şopotul ursitoarelor ce vin la botezuri să plângă şi la înmormântări ca să rîdă.

— O! dormi — dormi inimă nenorocită. — Dormi, împetreşte-te în adâncul mormântului, să nu audi nimic, — nici glasul Archangelului chemător la judecată.

— Dar seara, când blânde stele, speranţe aurii, să ivesc pe cer, când apare Venus, amoroasa stea, reinviază din somnul tău, — şi bătând încet, încet ca şi cariul într'un sicriu putred, priveşte-o numai o singură clipă, care eternitate-ţi va fi, apoi adormi de nou, în somnul tău lin, nesimţitor ca el meteorului ce din sfere de foc să cufundă să moară în mare. Iar tu suflet nenorocit, condamnat ca în aceleaşi dureri să scalzi inimile în cari ai întrat — care în diferite rênduri mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Patrimoniul românesc între 1901 - 1932

ucis cu aceleaşi dureri ca în Memphis, şi în pustiile Sahareĭ, — ca la Babilon la Athena şi la Roma, iar acum aicĭ, — descompune-te în neant, şi pe aripi de vênt leagână-ţĭ blăstămul între nemărginitele universuluĭ marginĭ . . .

Stein eşi în balcon.

— Să te culcĭ stăpâne! — ḑise el.

— Bine! şi el eşi răzimat de braţul luĭ Stein, lăsându-sĕ condus în dormitorul sĕu.

— Stein l'a culcat în pat, apoĭ a eşit. Abia câţ s'a dus, — Armand sări din pat cuprins de un gând sinistru. S'a apropiat de masă, a luat un pistol încărcat, apoĭ închiḑênd uşa cu zăvorul, s'a întors la mijlocul odăiĭ. Ochiĭ luĭ luceau sĕlbatic, faţa îĭ era palidă, părul vîlvoĭ.

A ridicat arma la frunte.

In acel moment l'a strigat pe nume un glas stîns, ca din pământ.

El a trĕsărit, a ascultat cu atenţiune. Nicĭ un sgomot!

— Mi s'a părut . . . — murmură el, şi ridică din nou arma.

Atuncĭ glasul de maĭ înainte i-a bătut de nou la ureche.

— Ce poate fi asta? — sĕ întrebă el lăsând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista „Sămănătorul” 1901–1932

arma. Cine mĕ strigă? Al cuĭ este glasul acesta lin şi cunoscut?

A stîns luminarea. „Mi s'a părut!“ — şi a ridicat pentru a treia dată arma la frunte.

— Armand, e pĕcat! s'a auḑit acum glasul de nou, însĕ maĭ clar, maĭ aproape. Armand a scăpat arma şi a rĕmas înlemnit în mijlocul dormitoruluĭ. Atuncĭ într'un colţ al odăiĭ s'a ivit o lumină slabă care creştea încet-încet. In mijlocul luminеĭ s'a ivit o umbră nehotărită, care s'a închegat tot maĭ mult, până când s'a putut deosebi o statură de femee, palidă şi slabă, care ţinea un braţ ridicat, par'că ar ḑice: *staĭ!*

— Ah! mamă, mamă! — strigă Armand, — mamă, iartă-mĕ! şi s'a aruncat spre umbra mameĭ sale cu braţele deschise.

In clipa asta umbra a dispărut ca raza uneĭ luminărĭ ce o stîngĭ, — şi Armand s'a prăbuşit cu fruntea de părete şi a rĕmas întins pe parchet cu faţa în baltă de sânge.

Echoul tic-taculuĭ dela ciasornicul din părete suna surd în odaia înghiţită de întunerec, par'că ar fi respirarea clipelor ostenite în goana lor nebună.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

XII.

Pe la două ciasuri după miezul nopții Armand s'a trezit din leșin. S'a ridicat buimăcit și a aprins luminarea. In oglindă și-a văḑut fața plină de sânge, și a început să rîdă. Era un rîs amar, sarcastic, urmat de o gândire înfernală.

Sânge . . . cenușe, — ruină, — ha-ha-ha! — ruină, cenușe . . .

Era nebun.

Ochii lui erau sticloși, mișcările curioase și glasul răgușit.

In castel era tăcere, dormiau toți.

Armand a eșit încet în coridor, s'a strecurat până la laborator și întrând aicĭ a închis ușa după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sine. Apoĭ s'a apucat cu o liniște îngrozitoare de lucrarea luĭ nenorocită.

A preparat o cantitate mare de materie esplosivă, cu mult maĭ puternică decât ecrasitul orĭ dinamitul. Apoĭ adunênd toate aparatele maĭ mărunte le-a sdrobit mărunt pe nicovală. Cele maĭ marĭ le-a pus de asupra celor treĭ cazane marĭ orĭ le-a târît lângă ele. Cărțile, hârtiile, receptele, toate le-a aruncat în cazan.

A desfăcut apoĭ șuruburile, dând foculuĭ puterea ce-a maĭ mare ce sĕ putea. Peste un cias trăbuiau să esplodeze toate treĭ, nimicind totul, împreună cu aripa stîngă a castelului.

A eșit apoĭ, luând cu sine materia esplosivă. A închis ușa laboratoruluĭ și a stricat resortul cu un ciocan ca să nu poată întra nimemĭ în laborator. In castel dormiau toțĭ, toțĭ.

El s'a dus tiptil prin coridoare, așĕdând în toate colțurile ascunse câte-o cantitate mare din materialul esplosiv și punând la fiecare loc câte un fitil lung, cărora le dete foc.

— Așa, așa, — murmura el mulțumit, — cenușe, sânge, — ruină.

A eșit pe urmă în stradă, fără pălărie și fără să sĕ spele de sânge.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/ro/index/1901-1932

sine. Apoĭ s'a apucat cu o liniște îngrozitoare de lucrarea luĭ nenorocită.

A preparat o cantitate mare de materie esplosivă, cu mult maĭ puternică decât ecrasitul orĭ dinamitul. Apoĭ adunênd toate aparatele maĭ mărunte le-a sdrobit mărunt pe nicovală. Cele maĭ marĭ le-a pus de asupra celor treĭ cazane marĭ orĭ le-a târît lângă ele. Cărțile, hârtiile, receptele, toate le-a aruncat în cazan.

A desfăcut apoĭ șuruburile, dând focului puterea ce-a maĭ mare ce sĕ putea. Peste un cias trăbuiau să esplodeze toate treĭ, nimicind totul, împreună cu aripa stîngă a castelului.

A eșit apoĭ, luând cu sine materia esplosivă. A închis ușa laboratoruluĭ și a stricat resortul cu un ciocan ca să nu poată întra nimemĭ în laborator. In castel dormiau toțĭ, toțĭ.

El s'a dus tiptil prin coridoare, așĕdând în toate colțurile ascunse câte-o cantitate mare din materialul esplosiv și punând la fiecare loc câte un fitil lung, cărora le dete foc.

— Așa, așa, — murmura el mulțumit, — cenușe, sânge, — ruină.

A eșit pe urmă în stradă, fără pălărie și fără să sĕ spele de sânge.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaliterara.ro.ro/mdrl1901-1932

Era în zorĭ de ḑiuă, — când nimenĭ nu e pe străḑĭ. A întrat într'o cafenea din strada vecină, care era maĭ goală. Numaĭ la 2—3 mese, jucau niște bărbaţĭ, cărţĭ. El sĕ aşeḑă la o masă, — fără să ceară ceva. Dar nicĭ nu-l întreba nimenĭ, dacă poftește ceva, de oarece întrarea luĭ a produs confusie între ceĭ din cafenea.

— Un nebun — şoptiau chelnerii spăriaţĭ.

— Iute după poliţist — şopti cafegiul.

Iar oaspeţiĭ îl priviau cu coada ochiuluĭ, gata de a-l prinde, când l-ar ajunge furia.

Dar el sta liniştit la masa de marmură, cu faţa în palme. Părea că doarme.

A venit un poliţist şi privi întrebător spre birtaş. Acesta-'ĭ făcù un semn cu capul, şi poliţistul s'a apropiat de Armand.

— Scuzaţĭ, dle, — ĭĭ ḑise el cu politeţă prefăcută, îmĭ pare că sunteţĭ tare bolnav, şi datoria mea e să vĕ ajut.

Armand a ridicat capul, l'a privit lung cu privirea sticloasă a nebunilor, şi n'a rĕspuns.

— Nu veţĭ binevoi să veniţĭ cu mine? — reluă poliţistul, — sunteţĭ tare bolnav!

— Da, — vin, — sunt bolnav, — rĕu bol-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evistorians.ro/ro/md/1900-1932

nav, sunt nebun, — ştiu, — ştiu, — dise Armand încet, sculându-sĕ ca să urmeze poliţistului.

Insĕ picioarele nu-l mai serviau. Era să cadă, — dacă poliţistul nu îl lua de braţ.

Şi eşiră liniştiţi, spre cea mai mare mirare a celor din cafenea.

Eşind, poliţistul l'a ridicat într'o birje închisă — şi sărind lângă el, a închis uşcioara.

— La spitalul central — strigă el vizitiului, şi caiĭ porniră în galop.

* * *

In clipa aceea sĕ auḑi o bubuitură, un trăsnet puternic din strada vecină, de pe Bulevard, apoĭ îndată a doua detunătură şi mai puternică.

Vizitiul a oprit caiĭ spăriaţi, — poliţistul îşi scoase capul afară întrebând de vizitiu:

— Ce s'a întêmplat, — ce bubuiturĭ au fost aceste?

— O esplosie — respunse acesta.

— Unde? — în ce parte?

— Pe Bulevard.

— Mână acolo!

Armand nu mai auḑia nimic. Pentru el, par'

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistamnrc.ro/mdrr1901-1932

că nimic nu s'ar fi întêmplat. Stetea liniştit în colţul trăsurii.

— O crimă — un atentat — striga mulţimea. Întreg palatul nu-i decât o ruină. Nimeni n'a scăpat, toţi locuitorii sunt striviţi.

Într-u adevĕr, era o devastare neauḍită. Nicĭ peatra întreagă nu remăsese. Dintre ruini eşia un fum năduşitor şi negru.

Apoĭ pompierii începură să scoată cadavrele. Într'un pătrar de cias au scos şase cadavre ciuntite înfiorător.

Între acestea era şi cadavrul luĭ Stein.

— Mână în grabă la spital! — strigă poliţistul care conducea pe Armand.

Şi trăsura s'a întors, luând calea spre spital.

Era ultima cale — a unuĭ mort viu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evstatrans.ivania.ro/mcm1901-1932

nav, sunt nebun, — ştiu, — ştiu, — dise Armand încet, sculându-sĕ ca să urmeze poliţistului.

Însĕ picioarele nu-l mai serviau. Era să cadă, — dacă poliţistul nu îl lua de braţ.

Şi eşiră liniştiţi, spre cea mai mare mirare a celor din cafenea.

Eşind, poliţistul l'a ridicat într'o birje închisă — şi sărind lângă el, a închis uşcioara.

— La spitalul central — strigă el vizitiului, şi caii porniră în galop.

* * *

In clipa aceea sĕ audi o bubuitură, un trăsnet puternic din strada vecină, de pe Bulevard, apoi îndată a doua detunătură şi mai puternică.

Vizitiul a oprit caii spăriaţi, — poliţistul îşi scoase capul afară întrebând de vizitiu:

— Ce s'a întêmplat, — ce bubuituri au fost aceste?

— O esplosie — respunse acesta.

— Unde? — în ce parte?

— Pe Bulevard.

— Mână acolo!

Armand nu mai audia nimic. Pentru el, par'

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că nimic nu s'ar fi întêmplat. Stetea liniştit în colţul trăsurii.

— O crimă — un atentat — striga mulţimea. Întreg palatul nu-i decât o ruină. Nimeni n'a scăpat, toţi locuitorii sunt striviţi.

Într-u adevĕr, era o devastare neauḑită. Nicĭ peatra întreagă nu remăsese. Dintre ruinĭ eşia un fum năduşitor şi negru.

Apoĭ pompierii începură să scoată cadavrele. Într'un pătrar de cias au scos şase cadavre ciuntite înfiorător.

Între acestea era şi cadavrul luĭ Stein.

— Mână în grabă la spital! — strigă poliţistul care conducea pe Armand.

Şi trăsura s'a întors, luând calea spre spital.

Era ultima cale — a unuĭ mort viu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/ndr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdrr/1901-1932

XIII.

Casa de nebuni e tristul mormênt al celor vii. Un cintirim mai jalnic decât al celor morți.

Privind numai, la acele zidiri moroase din mijlocul grădinilor, te cuprinde durerea.

Aicî în cântecul păsărilor nu-i decât plâns, — în șoaptele zefirului numai poveștî sinistre, — în murmurul apeî, numai bocet.

Era o seară de vară. Cerul înstelat sĕ oglindia în apele line ale laculuî din grădinî.

Și totul era în liniște, nicî filomela nu plângea în desișul întunecos, — nicî frunzișul nu freméta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.sfatularomanesc.ro/ndr1901-1932

Numaĭ un greer ţirăia sub ĭarbă, ca un preot care serveşte singur.

De după grilele uneĭ fereştĭ din etaj, s'a ivit un cap palid şi bărbos. Era un bolnav. Prinsĕse cu o mână grila de fier, râzêmându-şĭ capul slăbit, de braţ, — şi îşĭ înălţa melancolic privirea la cer.

Era Armand. Trecuseră doĭ anĭ de când e aicĭ. Mediciĭ nu ştiu sigur, e un desperat orĭ un nebun? Are momente lucide, apoĭ iarăşi aĭurează, fără să facă vre'un rĕu.

Când voĭau să-'l lase liber, s'a constatat la dênsul germenul uneĭ boale periculoase corporale, de aceea îl reţinură. Şi boala luĭ s'a agravat mistuindu-l fără durerĭ. Slăbise mult, era ca un schelet.

Nu ieşia în grădinĭ nicĭ odată. Numaĭ seara, — sĕ cobora din pat, îşĭ ducea un scaun la fereastă, şi stetea ore întregĭ privind aĭurit la stele.

Atunci, durerile sufleteştĭ îl năpădiau cu mustrările lor, şi el sĕ chinuia, sĕ mistuia.

— Coborĭ luceafĕr blând — să adresa el cu nesfârşită melancolie stelelor, — coborĭ şi noaptea sufletuluĭ meu ce moare, luminează-o, cu raza ta de ghiaţă. Impietreşte-mĭ inima cu ghieţoasa ta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/mdrr1901-1932

suflare ca ea să nu mai simtă, nimic, — nimic, — nicĭ bucurie nicĭ întristare.

— Redă-mĕ mormêntuluĭ, — loc de repaos nemărginitelor dureri.

— Din sferele tale coboară, aducênd mântuire sufletuluĭ meu dornic de repaos.

Rătăcind pe cărările întunericuluĭ mĕ aflu în voia sorţiĭ. Nicĭ propria viaţă nu-ĭ a mea, nu-ĭ maĭ sunt stăpân, că sĕ despătură umbre din adîncul păciĭ strigând mereu ceea-ce credeam pe vremurĭ că nicĭ nu esistă, — **„Armand, e păcat!“**

— Da, e păcat!

Dar cât o să maĭ sufĕr? Sunt osândit doară ca Ahasver la viaţă eternă — fără rost? . . .

Coboară luceafăr de sus, — îngheaţă sermana mea inimă istovită, redă-mĕ mormêntuluĭ şi repaosuluĭ.

Umilit am fost, m'am înălţat, — înălţat am fost, m'am umilit. N'am fost maĭ mult decât un bulgăr de lut în care din întîmplare s'a fost ascuns o scânteie maĭ sfântă, un spirit maĭ străduitor, dar lut am rĕmas, tot lut, supus sorţiĭ ca frunza bătăilor de vênt, ca valurilor corabia, ca patimilor omul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Plouase o săptămână. Norii surii și grași — rotunzi, par'că nu mai voiau să se răsfire.

Starea lui Armand era desperată. Nu mai avea putere să se rădice. Sta culcat în așternut, nu spunea nimic numai privirea stînsă, ochii lui adînci, triști, se învârteau osteniți, căduți în orbite. In ei era pe stînse ultima flacără a luminei vieții.

Brațele cari voiau să țină frânele lumii, a universului, căduseră ostenite pe perne. Din întîmplare nu era nimeni în odaie.

Atunci din umbra odăii s'a desvălit o umbră, umbra mamei sale, a venit la patul lui și i-a pus mâna pe frunte, i-a privit în ochi cu o privire de ghiață și i-a șoptit încet: „Fiule, — vino!"

Au venit pe rînd apoi, umbra tatălui său, și a Laurei.

A venit și băiatul ucis, a venit zîmbind și i-a șoptit încet: „Tată, — vino!"

Apoi umbra neastâmpăratului Sibocis. A venit și l'a prins de mână:

„Un meteor ai fost Raucas, — de dorul luminei ai pornit din chaos, — vino, vino, cufundă-te în mare."

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Armand a tremurat puțin, apoi și-a închis încet ochii, — sub pleoape s'a stîns licărirea vieții, — **și sĕvêrșitu-s'a martirul științei.**

— Fine. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista „Românul” 1902–1932

Greșelĭ de tipar.

Pag.	14	șir	12	din	sus	cetește	*lumĭ*	în loc de	*luncĭ.*
„	27	„	5	„	jos	„	*bătălie*	„ „ „	*prăvălie*
„	32	„	12	„	sus	„	*sfinxĭ*	„ „ „	*sfinți.*
„	40	„	8	„	„	„	*cuĭ?*	„ „ „	*luĭ?*
„	41	„	1	„	jos	„	*renasc*	„ „ „	*recunosc*
„	48	cele	două	șire	din	jos	fac	alineat	nou.	
„	73	șir	1	din	sus	cetește	*cea*	în loc de	*caea.*

ERDÉLYI MÚZEUM
1 • 1906. JAN. 1—
KÖNYVTÁRA.

Muzeul Digital al Romanului Românesc